

Województwo
Śląskie

Kierunek Śląskie 3.0 Program Rozwoju Wewnętrznego Województwa Śląskiego do 2030

Inicjatywa strategiczna – partnerstwo społeczne

Katowice 2017

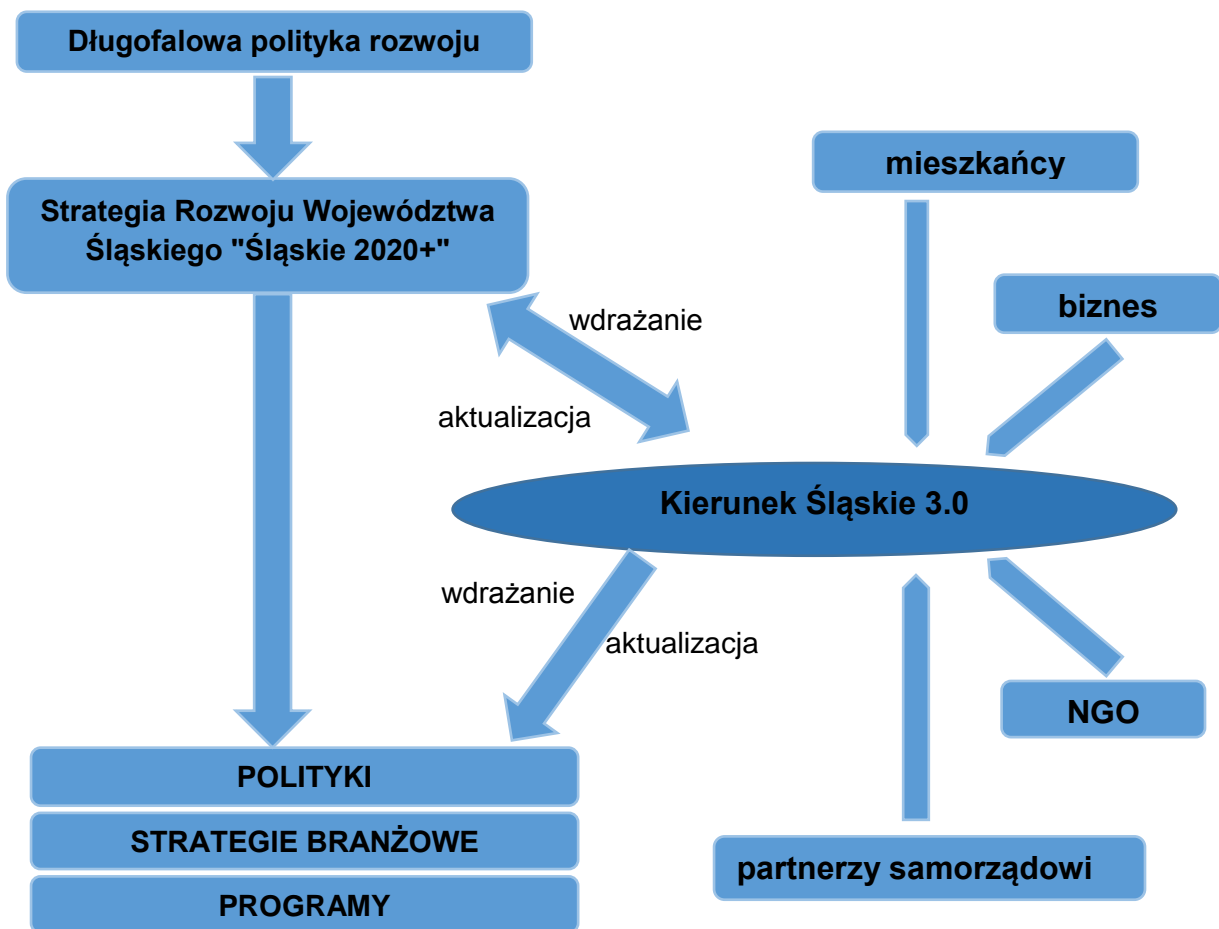
Wstęp

Myślą przewodnią i generalną ideą „Programu Rozwoju Wewnętrznego Województwa Śląskiego do 2030” jest stworzenie spójnego dokumentu według formuły „region dla regionu”. Rozwój województwa w takim ujęciu oznacza pójście **drogą rozwoju opartego o wewnętrzne potencjały i atuty wyróżniające region**. Chodzi o rozwój organizowany oddolnie, ukierunkowany na uczenie się i kreowanie nowych specjalności. Punktem ciężkości Programu „Kierunek Śląskie 3.0” są projekty regionalne, w tym wypracowane w pionierskim na skalę kraju wielomiesięcznym projekcie partycypacyjnym, zorganizowanym przez Zarząd Województwa Śląskiego „**Śląskie. Tu rozmawiamy**”. Za projekty regionalne uznaje się zarówno te, których bezpośrednim podmiotem jest Zarząd Województwa Śląskiego jako podmiot polityki rozwoju i zarządzania regionem, jak i projekty postulowane przez środowiska biznesu, nauki, kultury, administracji, organizacji społecznych i mieszkańców.

Program wykracza poza ramy tematyczne i czasowe perspektywy finansowej Unii Europejskiej 2020. Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 oraz programy krajowe stanowiąc będą jedno ze źródeł finansowania realizacji Programu „Kierunek Śląskie 3.0”. Środki na realizację Programu pochodzić mogą zarówno ze środków budżetu Samorządu Województwa, jak i źródeł zewnętrznych.

Dokument powstaje w wyniku toczącego się w regionie dialogu dotyczącego nowych perspektyw rozwojowych województwa w kontekście zmian struktury gospodarczej i związanych z nimi wyzwań. Zakłada się, że po kolejnym etapie szerokiej partycypacji Program „Kierunek Śląskie 3.0” stanie się wypadkową wizji rozwoju prezentowaną przez władze województwa oraz oddolnych inicjatyw projektowych, zgłaszanych przez środowiska gospodarcze, naukowe i biznesowe oraz środowiska społeczne. Zapisy dokumentu stanowią podstawę dalszego dialogu o przyszłości regionu, umożliwiającego włączanie szeroko pojętych środowisk i mieszkańców w partycypacyjny model rozwoju.

Program korzysta z ustaleń takich dokumentów jak „Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, dziedzinowe strategie i programy Województwa Śląskiego („Strategia Rozwoju Kultury w województwie śląskim na lata 2006-2020”, „Strategia Rozwoju Sportu w Województwie Śląskim do roku 2020”, „Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030” itp.), „Program Rozwoju Technologii Województwa Śląskiego na lata 2010-2020”, „Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2013-2020”, „Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020” oraz z dokumentów „Regionalna Polityka Miejska Województwa Śląskiego”, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego „Plan 2020+”, Mandat negocjacyjny Województwa Śląskiego.

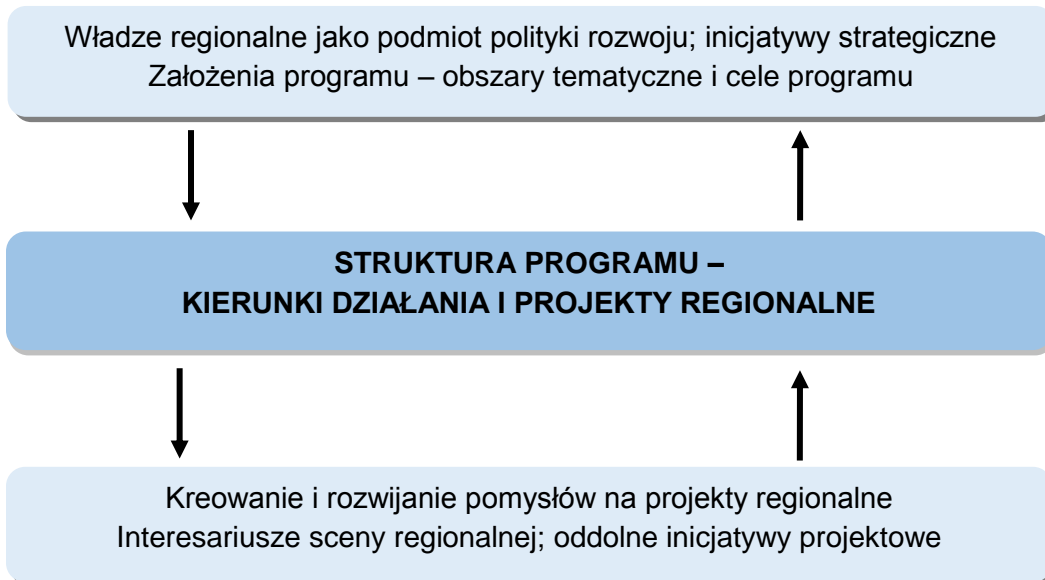
Kierunek Śląskie 3.0 stanowić ma trwały mechanizm kształtowania polityki rozwoju województwa z tego też względu należy uznać go za istotny element wdrażania Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, z drugiej strony stanowi on wkład do jej przyszłej aktualizacji oraz kształtowania polityki rozwoju województwa oraz polityk sektorowych i branżowych w przyjmowanych dokumentach przez Zarząd Województwa Śląskiego.

Myśląc nad sposobem wdrażania poszczególnych projektów należy podkreślić trzy kluczowe potrzeby, a jednocześnie wymiary rozwoju:

1. Edukacja – w znaczeniu dostępu do najnowszej wiedzy dla wszystkich, a nie tylko dla dzieci.
2. Wspólna wiedza – która jest nie tylko koncepcją naukową, ale też ważnym postulatem wypracowanym w trakcie prac grup eksperckich.
3. Międzysektorowość – jako trzeci postulat zintegrowany z poprzednimi przenosi nas na poziom wykorzystania wiedzy w działaniu – przez ludzi i instytucje z kilku obszarów. Międzysektorowość pojawiała się praktycznie w każdym pomysł na projekty jako cecha większości proponowanych działań.

Inicjatywa strategiczna „Kierunek śląskie 3.0” to nie jest klasyczna strategia. To proces trwałej refleksji i dyskusji z ekspertami nad stworzeniem listy najbardziej optymalnych działań dla całego województwa śląskiego.

Zasada konstrukcyjna Programu „Kierunek Śląskie 3.0”

I. Diagnoza i obszary wsparcia

Województwo śląskie pozostaje jednym z motorów napędowych gospodarki polskiej. Posiada pozycję silnego ośrodka naukowego charakteryzującego się znaczną koncentracją kadry naukowej oraz dużą liczbą instytucji badawczo-rozwojowych. Do ważnych atutów rozwojowych województwa śląskiego zalicza się znaczącą pozycję przemysłu w strukturze gospodarki, rozwój technologii informacyjnych i komunikacyjnych, a także energetyki, medycyny, motoryzacji, przemysłów ochrony środowiska, tj. branż wykorzystujących i kreujących nowe technologie.

Należy również podkreślić znaczenie dla rozwoju regionu prężnie rozwijającego się sektora nowoczesnych usług biznesowych, którego podmioty realizują coraz bardziej złożone procesy.

Ze względu na istniejące wyposażenie infrastrukturalne oraz dużą gęstość zaludnienia i lokalizacji przemysłu w regionie, województwo śląskie jest doskonałym zapleczem dla testowania i wdrażania rozwiązań innowacyjnych, a także dla nowoczesnych rozwiązań w zakresie ochrony środowiska, energetyki czy medycyny.

Choć województwo posiada atuty przemawiające za atrakcyjnością inwestycyjną regionu, musi zmierzyć się również z problemami, które hamują rozwój społeczno-gospodarczy.

Udział w dochodach sektora finansów publicznych województwa śląskiego z roku na rok spada. W 2004 r. udział ten wynosił 11,1%, tymczasem w 2011 r. 9,21%. Spada również łączny dochód sektora finansów publicznych per capita województwa w relacji do średniej

krajowej. Po województwie podlaskim jest to najwyższy spadek procentowy w kraju (o 13%). Świadczy to o słabnącym potencjale finansowym jednostek samorządu województwa śląskiego.

Wartość produktu krajowego brutto (PKB) w przeliczeniu na mieszkańca utrzymuje tendencję rosnącą od 2000 roku zarówno w kraju, jak i w województwie śląskim. Jednak pod względem tempa przyrostu PKB per capita województwo śląskie jest dopiero na 8 miejscu wśród województw (wyprzedzone przez województwa: dolnośląskie, łódzkie, mazowieckie, wielkopolskie, małopolskie, podlaskie i lubelskie). Nie najwyższe tempo wzrostu PKB w liczbach bezwzględnych powoduje, że udział województwa śląskiego w krajowym PKB ulega zmniejszeniu – według szacunkowych danych w roku 2014 w porównaniu do roku 2000 zmniejszył się o ok. 0,86 pkt. proc. Jednym z najbardziej dotkliwych problemów województwa śląskiego jest pogarszająca się sytuacja demograficzna. Analizując dane z lat 2000-2013, zanotowano spadek liczby mieszkańców o 3,4%. Ta negatywna tendencja będzie się pogłębiała, o czym świadczy prognoza demograficzna. Zgodnie z przewidywaniami do roku 2050 liczba ludności zmniejszy się we wszystkich województwach, natomiast w województwie śląskim spadek ten wyniesie aż 20%.

Poziom nakładów wewnętrznych na B+R ogółem plasuje województwo śląskie wśród trzech województw o największym potencjale naukowo-technicznym. Jednak porównując poziom nakładów w ujęciu na 1 mieszkańca i w relacji do PKB, można dostrzec, że poziom nakładów nie wyczerpuje całości potencjału rozwojowego regionu (wskaźnik nakładów wewnętrznych na B+R do PKB w 2012 r. wyniósł 0,63%).

Pomimo tendencji spadkowej w latach 2002-2012 i niewielkim wzroście w roku 2013 emisji zanieczyszczeń pyłowych w województwie śląskim, region wciąż wytwarza najwięcej tego typu emisji na tle całego kraju (21,4% emisji krajowej w roku 2013). Duży stopień uprzemysłowienia województwa śląskiego, a także długotrwała działalność przemysłów silnie wpływających na środowisko i przestrzeń, są główną przyczyną zanieczyszczenia środowiska dużą ilością odpadów wytworzonych i nagromadzonych w regionie.

Kryzys branży węgla kamiennego przyczynia się do pogłębiania niekorzystnych zjawisk społecznych, które w chwili obecnej, mogą być jedynie zdiagnozowane w ograniczonym zakresie. Najważniejszym z takich zjawisk, wysoce niekorzystnym, jest przewidywany wzrost bezrobocia w regionie, którego źródłem może być z jednej strony odejście z górnictwa części obecnie zatrudnionych, a z drugiej brak możliwości absorpcji osób wchodzących na rynek pracy.

Powyższe problemy i ograniczenia składają się na słabą ocenę województwa w zakresie rozwoju społecznego na tle regionów europejskich. W ramach nowego miernika, jakim jest Europejski Indeks Rozwoju Społecznego, opracowanego na potrzeby prac Komisji Europejskiej, województwo śląskie zajęło 250 pozycję (ostatnie wśród regionów Polski) spośród 272 badanych jednostek terytorialnych. Wskaźnik potwierdza zdiagnozowane wcześniej w dokumentach regionalnych występowanie znaczących problemów społecznych, środowiskowych, czyli związanych z ogólnie pojętą jakością życia. Niski poziom europejskiego indeksu może wskazywać, iż w przyszłości wysoki rozwój gospodarczy nie będzie w stanie kompensować niskiej jakości życia, co przełoży się na nasilenie istniejących już obecnie zjawisk depopulacyjnych i stagnacyjnych.

Oprócz diagnozowania zjawisk występujących w regionie w kontekście krajowym i europejskim ważna jest również analiza procesów rozwojowych w kontekście zróżnicowań wewnętrznych. W tym obszarze istotna jest analiza wyników Wskaźnika Rozwoju Terytorialnego, powstałego jako narzędzie monitorowania procesów rozwojowych zidentyfikowanych w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”: nowoczesna gospodarka, szanse rozwojowe mieszkańców, przestrzeń, relacje z otoczeniem. Analizując zróżnicowania w poziomie rozwoju powiatów w 2014 roku należy podkreślić, iż najwyższe miejsca pod względem ogólnego wskaźnika rozwoju terytorialnego uzyskały powiaty grodzkie Katowice i Bielsko-Biała. Na przeciwnym biegunie znalazły się dwie główne grupy powiatów. Pierwszą z nich tworzą typowo rolnicze powiaty leżące w głównej mierze na terenie Jury Krakowsko-Częstochowskiej: częstochowski kłobucki, zawierciański, myszkowski, drugą natomiast – obszary przemysłowe lub z nimi powiązane: Świętochłowice, powiat rybnicki, Bytom, Ruda Śląska.

Natomiast najwyższe wskazania niedostosowania społecznego widoczne są w powiatach leżących w centrum województwa śląskiego, tj. miasta: Chorzów, Świętochłowice, Bytom oraz oddzielone od tej trójki stolicą regionu Mysłowice. Powiaty zaklasyfikowane do średniego stopnia niedostosowania społecznego rozciągają się od wschodu do zachodu województwa w dwóch pasach. Pierwszy z większą liczbą jednostek samorządu terytorialnego zlokalizowany jest pośrodku województwa, a drugi na jego północy obejmując powiaty ziemskie: kłobucki i częstochowski. Pozostałe powiaty, w tym dwie stolice subregionów (południowego – Bielsko-Biała i północnego – Częstochowa), cechuje niski stopień indeksu niedostosowania społecznego.

Województwo śląskie stoi przed wyzwaniem wypracowania szeregu rozwiązań dla zdiagnozowanego obniżenia tempa rozwoju regionu. Region wyróżnia się na tle innych: skalą inwestycji, jakością kapitału ludzkiego, jakością oferty edukacyjnej i mobilizacją przedsiębiorczości. Pozytywne zmiany nie neutralizują konsekwencji widocznego spowolnienia rozwoju, które choć będą odczuwalne dopiero w dłuższej perspektywie to już teraz wymagają dojrzałego przeciwdziałania. Praca nad kolejną wersją dokumentu „Kierunek śląskie 3.0” jest więc wyrazem odpowiednio wczesnego reagowania na zauważone trendy, egemplifikacją zasady deliberatywności (co do zasady pracy) i unaocznieniem roli kultury (co do głównych cech zaproponowanych rozwiązań).

II. Obszary tematyczne i cele rozwoju wewnętrznego

Program osadzony jest na propozycji sześciu kluczowych obszarów tematycznych:

- Obszar tematyczny 1.** Aktywność przedsiębiorcza i innowacje na rzecz nowej gospodarki
- Obszar tematyczny 2.** Rewitalizacja regionu
- Obszar tematyczny 3.** Przyjazna infrastruktura, przyjazny transport, przyjazna energetyka
- Obszar tematyczny 4.** Kompetencje zawodowe, aktywność obywatelska i innowacje społeczne

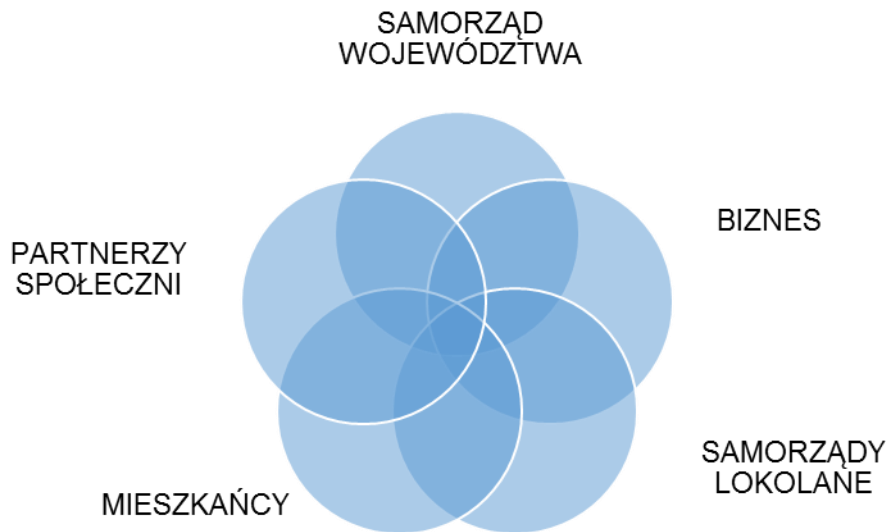
Obszar tematyczny 5. Metropolizacja Aglomeracji Górnośląskiej w powiązaniu z pozostałymi aglomeracjami województwa śląskiego

Obszar tematyczny 6. Różnorodność i bogactwo kulturowe

Podstawą sformułowania kluczowych obszarów tematycznych była diagnoza dotychczasowego rozwoju województwa i założenia programowe zawarte w dokumencie „Założenia Programu Reindustrializacji w obszarze województwa śląskiego” (Katowice, maj 2015), uzupełniona o propozycje programowe Regionalnej Izby Gospodarczej w Katowicach, Grupy Medialnej PTWP związanej z województwem śląskim oraz ważnymi dla tego regionu branżami gospodarki polskiej oraz dokument Rady Społecznej przy Arcybiskupie Katowickim „O przebudowę Górnego Śląska”. W toku wielu spotkań z udziałem partnerów społecznych i gospodarczych oraz samych mieszkańców w ramach akcji „**Śląskie. Tu rozmawiamy**”, lista projektów została rozszerzona o kolejne projekty, które stanowić powinny płaszczyznę dalszego dialogu oraz współpracy społecznej.

Analizując projekty zgłoszone w trakcie procesu partycypacji społecznej, warto pamiętać, że większość z nich, by mogła być zrealizowana, wymaga dopracowania i uszczegółowienia. Wynika to z warunków w jakich były tworzone (w trakcie spotkania, na bieżąco). Dokonując ich wyboru, kierowano się nie tyle stopniem dopracowania koncepcji i jej kompletności, co przede wszystkim pomysłem, który za nimi stoi oraz na ile mają one potencjał do wsparcia wewnętrznego i zrównoważonego rozwoju całego regionu. Oparto się przy tym na wynikach dyskusji tematycznych poświęconych poszczególnym tematom, analizie wszystkich zgłoszonych projektów oraz opiniach ekspertów uczestniczących w konsultacjach zgromadzonego materiału.

Potrzeba realizacji działań z założenia międzysektorowych – bazujących na wiedzy i doświadczeniu osób z różnych sektorów, czy instytucji funkcjonujących na różnych poziomach wskazuje na konieczność wzmocnienia szczególnej roli Urzędu Marszałkowskiego. Powinien on w widoczny sposób pełnić funkcję koordynatora działań realizowanych w regionie, „łącznika” pomiędzy różnymi środowiskami, instytucjami, które dotychczas nie współpracowały, czy inspiratora, dzięki czemu możliwe będzie wypracowanie nowych (innovacyjnych) rozwiązań dla dobrze znanych wyzwań rozwojowych.

Sześć kluczowych obszarów tematycznych organizuje zintegrowany rozwój województwa zogniskowany z jednej strony na gospodarce technologicznej i gospodarce kreatywnej województwa oraz na wspieraniu funkcji i aktywności przyspieszających proces metropolizacji regionu. Z drugiej strony będzie to rozwój regionu zakotwiczony na triadzie potencjałów rozwojowych. Pierwszy z nich stanowią wysokie kompetencje profesjonalne i obywatelskie, czyli w istocie potencjał intelektualny regionu. Drugim potencjałem staną się systemy inteligentnej infrastruktury będące w trakcie rozbudowy. Trzecim składnikiem triady potencjałów rozwoju regionu jest jego kapitał kulturowy, a w szczególności dziedzictwo urbanistyczno-architektoniczne i industrialne miast oraz dziedzictwo, zróżnicowanie i bogactwo kultury regionu.

Droga rozwoju wewnętrznego województwa ma szansę być nadal uzupełniana obecnością w regionie korporacji międzynarodowych i realizowanymi przez nie bezpośrednimi inwestycjami zagranicznymi, przy jednoczesnym budowaniu silnego lokalnego i regionalnego sektora gospodarki i przedsiębiorczości opartego na kapitale własnym. W logice programu rozwoju wewnętrznego Program „Kierunek Śląskie 3.0” biznes międzynarodowy oraz bezpośrednie inwestycje zagraniczne są traktowane jako zewnętrzne czynniki i środki finansowania rozwoju regionu.

Model Rozwoju Wewnętrznego Województwa Śląskiego

Obszar tematyczny 1 „Aktywność przedsiębiorcza i innowacje na rzecz nowej gospodarki” skupia uwagę na sektorze technologicznym i sektorze kreatywnym, jako dwóch filarach tworzącej się nowej gospodarki. Ponadto istotnym obszarem kreacji pozytywnych powiązań z regionem, przyciągającym potencjalnych inwestorów i mieszkańców oraz generującym źródło dochodów jest turystyka.

Podstawą myślenia o rozwoju regionu w tym wymiarze, przygotowania oraz późniejszego wdrożenia projektów, powinno być:

- Rozwijanie współpracy i komunikacji międzysektorowej, w tym w ramach rozwoju przedsiębiorczości oraz dostosowanie systemu edukacji do potrzeb gospodarki.
- Partnerstwo publiczno-prywatne i budowa wzajemnego zaufania pomiędzy sektorem publicznym i prywatnym.
- Tworzenie i promowanie innowacyjnych rozwiązań w sferze gospodarki.
- Wykorzystanie potencjału endogenicznego regionu i społeczności lokalnych.

W centrum tego obszaru tematycznego znajdują się rodzime innowacyjne przedsiębiorstwa i już istniejące specjalizacje regionalne wzmacniające konkurencyjność międzynarodową gospodarki regionalnej, inteligentne specjalizacje województwa ustalone dla nowej perspektywy strategicznej i finansowej Unii Europejskiej oraz załączki nowych specjalizacji dywersyfikujących strukturę gospodarczą województwa. W procesie uczenia się i budowania nowych specjalizacji znajdują się branże spotkań i eventów, designu, nowoczesnych usług biznesowych, nowej turystyki oraz branż spędzania czasu wolnego.

Obszar tematyczny 2 „Rewitalizacja regionu” koncentruje projekty i działania na zachowaniu i zagospodarowaniu materialnego dziedzictwa urbanistyczno-architektonicznego oraz na zagnieżdżaniu nowych aktywności na terenach typu brownfield twórczo wykorzystujących bogactwo postindustrialne.

Dziedzictwo urbanistyczno-architektoniczne i postindustrialne stanie się atutem wyróżniającym region, jeśli posłuży do przygotowania atrakcyjnych warunków i ofert inwestycyjnych. Rewitalizacja przestrzeni miejskich i postindustrialnych otwiera nowe przestrzenie życia oraz aktywności gospodarczej w wymiarze reindustrializacji i nowych specjalizacji usługowych. Finalnie powinno to prowadzić do rekompozycji struktur miejskich i tkanki gospodarczej najsilniej zurbanizowanych przestrzeni województwa.

Podstawą myślenia o rozwoju regionu w tym wymiarze, przygotowania i realizacji projektów, powinna być:

- Kompleksowość działań obejmująca zmiany przestrzenne wraz z wprowadzaniem jakościowej zmiany społecznej.

Obszar tematyczny 3 „Przyjazna infrastruktura, przyjazny transport, przyjazna energetyka” odnosi się do nowej generacji wymienionych infrastruktur niezbędnych dla budowania nowej gospodarki i metropolizacji regionu.

Podstawą myślenia o rozwoju regionu w tym wymiarze, przygotowania i realizacji projektów, powinny być:

- Edukacja – na wszystkich poziomach oraz w każdym okresie życia, związana z kształtowaniem świadomości ograniczoności zasobów energetycznych i obciążeń środowiska związanego z nieefektywnym korzystaniem z jego zasobów.
- Racjonalność rozbudowy, efektywność wykorzystania oraz zrównoważenie rozwoju różnego rodzaju transportu: drogowego, rowerowego, szynowego.
- Kształtowanie wysokiej jakości przestrzeni z umożliwieniem dostępu do terenów zielonych.

W ramach działań służących rozwojowi regionu należy dążyć do rozwoju szybkich połączeń kolejowych wewnątrz województwa. Co w połączeniu z regionalnymi centrami przesiadkowymi zwiększy stopień mobilności mieszkańców oraz doprowadzi do zrównoważenia transportu publicznego i indywidualnego. Energetyka oparta na odnawialnych źródłach energii stanie się podstawą wysokiej efektywności energetycznej struktur gospodarczych i osadniczych regionu oraz umożliwi szybki rozwój niskoemisyjnego transportu. Infrastruktura zielona pozwoli na utrzymanie równowagi ekosystemu i bioróżnorodności w przyrodzie regionu. Duże tereny leśne i kompleksy zieleni staną się atutem regionu poprzez ich rekreacyjne zagospodarowanie. W warunkach województwa wymagane jest stworzenie infrastruktury ochrony przyrody i krajobrazów. Przyroda i krajobraz będą traktowane jako wyznacznik tożsamości regionu na równi z dziedzictwem kulturowym i postindustrialnym.

Obszar tematyczny 4 „Kompetencje zawodowe, aktywność obywatelska i innowacje społeczne” skupiać się będzie na wysokiej jakości wszechstronnej edukacji szkolnej i pozaszkolnej dzieci, młodzieży oraz dorosłych.

W ramach realizacji działań powinno się wspierać rozwój instytucjonalny, zarówno placówek edukacyjnych jak i poza edukacyjnych pełniących funkcje wychowawcze oraz aktywizujące społeczności lokalne. Należy również podnosić stale kompetencje kadr i wspierać współpracę placówek i międzysektorową kooperację podmiotów publicznych działających w obszarze edukacyjnym, jak również przedsiębiorczości i aktywności społecznej.

Zagadnieniem komplementarnym będzie silniejsze wpisanie się sektora uczelni wyższych regionu w europejską przestrzeń projektów edukacyjnych i naukowych. W dziedzinie aktywności obywatelskiej i w procesie rodzenia się innowacji społecznych wielką rolę do spełnienia mają liderzy społeczni. W tym obszarze tematycznym mieści się budowanie więzi społecznych na terenach intensywnej suburbanizacji oraz specjalistyczne usługi dla ludzi starszych z zakresu podtrzymywania aktywności życiowej.

Podstawą myślenia o rozwoju regionu w tym wymiarze, przygotowania i realizacji projektów, powinno być:

- Budowanie sektora obywatelskiego poprzez otwartość i dialog z mieszkańcami.
- Wspieranie tworzenia i wdrażania innowacji społecznych.
- Edukacja, jako podstawa budowania aktywnej, świadomej i odpowiedzialnej społeczności regionalnej.

Obszar tematyczny 5 „Metropolizacja Aglomeracji Górnośląskiej w powiązaniu z pozostałymi aglomeracjami województwa śląskiego” powinien być postrzegany jako biegun rozwoju województwa i sposób na jego umiędzynarodowienie i umocnienie jego rozpoznawalności w przestrzeni europejskiej i globalnej.

Problematyka tego obszaru koncentruje się na procesach metropolizacji Górnośląskiego Obszaru Funkcjonalnego w powiązaniu z pozostałymi aglomeracjami regionu (aglomeracją bielską, częstochowską i rybnicką).

Podstawą myślenia o rozwoju regionu w tym wymiarze, przygotowania i realizacji projektów, powinny być:

- Rozwój współpracy wewnątrzregionalnej i międzysektorowej.
- Budowanie trwałości struktur kształtujących procesy rozwoju Metropolii i aglomeracji w regionie.
- Koordynacja działań.

Priorytetowe dla tego obszaru tematycznego jest stworzenie przestrzeni metropolitalnych w szczególności metropolitalnych stref kultury, nauki i biznesu oraz kształtowanie centrów specjalistycznych usług. Równoległe niezbędne jest nastawienie na rozwój metropolitalnego transportu szynowego i drogowego, wzmocnienie infrastruktury gospodarki wodnej i systemu wodno-ściekowego w zlewniach głównych rzek oraz metropolitalnej gospodarki odpadowej.

Obszar tematyczny 6 „Różnorodność i bogactwo kulturowe” powinien być postrzegany poprzez dwa równie istotne wymiary jako sposób działania instytucji oraz jako indywidualny zestaw kompetencji.

Podstawą myślenia o rozwoju regionu w tym wymiarze, przygotowania i realizacji projektów, powinno być:

- Wykorzystanie zróżnicowania kulturowego regionu jako podstawy do budowania oferty podnoszącej atrakcyjność regionu.
- Rozwój współpracy sektora kultury z instytucjami edukacyjnymi, biznesem i społecznościami lokalnymi.
- Innowacje i otwartość w tworzeniu oferty instytucji kultury.

Rola kultury jako akceleratora zmian i wsparcia rozwoju instytucji może się ujawnić dzięki sieciowaniu i wymianie wiedzy, sposobów działania, informacji, czy doświadczeń pomiędzy 1400 instytucjami i placówkami kultury. Natomiast drugi wymiar kultury będzie oznaczał tworzenie narzędzi do rozumienia tożsamości grup i społeczności, w których się funkcjonuje oraz budowania poczucia przynależności, co łączy kulturę z obszarem rozwijania postaw zaangażowanej obywatelskości. Obszar kultury to również istotny aspekt rozwoju gospodarczego, źródło nowych rozwiązań, niestandardowych pomysłów i idei dla rozwoju innowacyjności, a dalej przedsiębiorczości i nowych technologii.

Program „Kierunek Śląskie 3.0” zawiera cel generalny oraz sześć celów szczegółowych sformułowanych do wyznaczonych w programie obszarów tematycznych.

CEL GENERALNY

Rozwój województwa w tempie zapewniającym podniesienie jakości życia poszczególnych grup społecznych oraz obecność regionu w gronie województw kształtujących rozwój cywilizacyjny Polski XXI wieku

CELE SZCZEGÓŁOWE

CS1. Wysokie specjalizacje rodzimych przedsiębiorstw ze szczególnym uwzględnieniem mikro i małych firm mających zdolności przekształcania się w silny, zróżnicowany branżowo sektor przedsiębiorstw średniej wielkości.

CS2. Strefy ożywienia gospodarczego i odrodzona tkanka społeczna miast, w tym miast przemysłowych z występującymi na ich obszarze terenami po zlikwidowanych przedsiębiorstwach różnych branż.

CS3. Zwiększony poziom integracji wewnętrznej województwa zapewniony rozbudowaną infrastrukturą i usługami transportowymi, zielonej infrastruktury oraz energetyki.

CS4. Rynek pracy województwa oparty na kreatywnej edukacji na wszystkich poziomach szkolnictwa i innowacjach społecznych rodzących się w dialogu między sektorami publicznym, prywatnym i obywatelskim.

CS5. Atrakcyjne przestrzenie publiczne, biznesowe i rezydencjalne, w tym powstanie sieci inteligentnych oraz kreatywnych dzielnic w miastach metropolizującej się Aglomeracji Górnośląskiej i jej obszarze funkcjonalnym.

CS6. Kultura jako podstawa procesu rozwoju regionu opartego o wysoką aktywność, otwartość i współpracę.

III. Kierunki działań i projekty regionalne

Program Rozwoju Wewnętrznego Województwa Śląskiego „Kierunek Śląskie 3.0” jest wynikiem godzenia ze sobą i skoordynowania dwóch podejść. Pierwszym jest podejście „od góry” inicjowane przez władze regionalne jako podmiot polityki rozwoju i zarządzania regionem. Drugie podejście – „od dołu” wypełniają oddolne inicjatywy projektowe interesariuszy sceny regionalnej: biznesu, nauki, kultury, samorządów lokalnych. Skoordynowanie wymienionych podejść pozwoliło na określenie spójnego zbioru kierunków działań. Natomiast zamieszczone poniżej projekty regionalne stanowią pakiet propozycji inicjujących kolejny etap prac nad programem „Kierunek Śląskie 3.0”, związany z partnerskim opracowaniem rozwiązań implementacyjnych dla grupy projektów oraz dalsze prowadzenie dialogu. Umożliwi to wygenerowanie zadań inwestycyjnych, edukacyjnych, organizacyjnych (w tym w szczególności projektów biznesowych, rewitalizacyjnych, infrastrukturalnych, edukacyjnych oraz metropolitalnych) w procesie dialogu społecznego z mieszkańcami województwa.

W procesie partycypacji ogniskują się trzy niezwykle ważne trendy w obszarze polityk publicznych i nowego myślenia o zmianie społecznej i gospodarczej:

- poszukiwanie alternatywnego wobec PKB (lub komplementarnego z nim) sposobu opisywania rzeczywistości państw i regionów¹, a co za tym idzie, projektowanie działań na rzecz poprawy sytuacji społeczeństw według innych niż tylko wzrost gospodarczy wskaźników;
- poszukiwanie modeli wspierania rozwoju i kompetencji administracji publicznej – z wielu badań wynika, że odpowiednio reagująca, korzystająca z najnowszej wiedzy i zsieciowana z innymi sektorami publiczna administracja jest niezbędnym elementem pobudzania rozwoju państw i regionów;
- kreowanie modeli współpracy poza dotychczasowymi podziałami na obszary czy sektory – coraz bardziej złożone wyzwania społeczne wymagają z założenia bardziej skomplikowanych modeli interwencji, które po prostu nie są możliwe do wykreowania w ramach jednego sektora czy wiedzy z jednego czy nawet dwóch obszarów. Niezwykle intensywne zainteresowanie innowacyjnością jest konsekwencją tego trendu z tymże często innowacyjność traktuje się jak swoiste eksterytorium – a nie nowy sposób myślenia i działania w ramach istniejących obszarów.

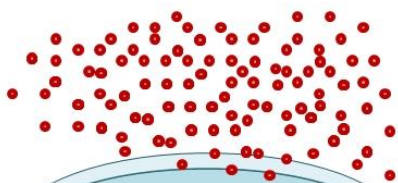
Innowacyjna była też sama metoda pracy w ramach procesu „Kierunek Śląskie 3.0.”. Po pierwsze dlatego, że jest ona z zasady i założenia iteracyjna – bazująca na kolejnych cyklach, które stale udoskonalają, poszerzają lub modyfikują plan działań. Po drugie dlatego, że jest wcieleniem bardzo szeroko postulowanej zasady deliberatywności². Zamiast powierzchownej wiedzy i zasady plebiscytu – zachęca się mieszkańców oraz ekspertów do pogłębionej pracy, dostarcza niezbędnej wiedzy i moderuje dyskusje, które choć bardziej czasochłonne pozwalają na podejmowanie lepszych decyzji. Deliberacja jako zasada dochodzenia do rozwiązań i planów wymaga od samorządu przejścia roli centrum dowodzenia procesem i dystrybucji istniejącej wiedzy.

¹ Warto poznać założenia Human Development Index stworzonego na podstawie niezwykle pogłębionych prac z dziedziny ekonomii i filozofii profesora Amartya Sen’a oraz Marthy Nussbaum. <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi>

² Deliberatywne demokracja jako najważniejszy kierunek rozwijania państwa pojawia się między innymi w raporcie „Kultura i Gospodarka” przygotowanym na zlecenie Krajowej Izby Gospodarczej. Dostępny na przykład pod tym adresem: http://www.izba.lodz.pl/Aktualnosc/Raport_Reforma_Kulturowa_2020_2030_2040_Sukces_wymaga_zmian_/530/

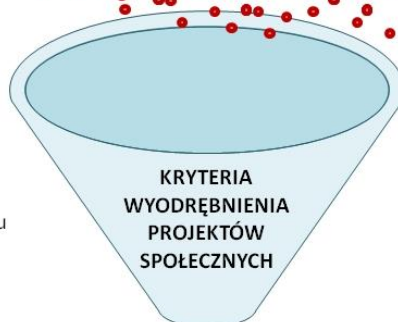
Mechanizm wyboru projektów społecznych

PROJEKTY ZGŁOSZONE

137

1. Kryterium wykonalności
2. Kryterium realności
3. Zgodność z celami dokumentu Kierunek Śląskie 3.0
4. Możliwość budowania partnerstw

PROJEKTY WYODRĘBNIONE

85

GRUPOWANIE

PROJEKTY SPOŁECZNE

30

1. OBSZAR TEMATYCZNY: AKTYWNOŚĆ PRZEDSIĘBIORCZA I INNOWACJE NA RZECZ NOWEJ GOSPODARKI

Kierunek działania: *Rozwój przedsiębiorczości i wsparcie konkurencyjności rodzimych przedsiębiorstw*

W ramach kierunku przewidziano wsparcie osób rozpoczynających prowadzenie działalności gospodarczej, start-upów, nowo utworzonych, ale również już funkcjonujących przedsiębiorstw, w tym szczególnie rodzinnych. Działania te mają na celu podniesienie konkurencyjności przedsiębiorstw, w tym poprzez doradztwo prawne, finansowe oraz związane z zarządzaniem nimi. W ramach kierunku przewiduje się również: aktywizację osób bezrobotnych poprzez doradztwo, wsparcie finansowe na start, testowanie pomysłów w ramach programów inkubacji oraz realizację programu stażowego. Regionalny system wsparcia przedsiębiorczości obejmuje ponadto wsparcie doradcze dla firm w fazie rozwoju, przekształcenia lub wchodzenia na giełdę, a także wsparcie procesów komercjalizacji i własności intelektualnej. Zakładane efekty to między innymi: zwiększenie przeżywalności młodych firm w pierwszych 3 latach działalności, zmniejszenie bezrobocia w regionie (tworzenie miejsc pracy dla siebie przez przedsiębiorców i w dłuższej perspektywie wchodzenie przez nich w rolę pracodawcy), podniesienie współczynnika udziału młodych

ludzi prowadzących własne przedsiębiorstwa w sektorze MŚP w regionie, zatrzymanie młodych ludzi w regionie, przyciąganie ciekawych pomysłów na biznes z innych regionów, pomoc w absorpcji siły roboczej na rynek pracy w związku z restrukturyzacją zatrudnienia w przemyśle ciężkim regionu oraz pomoc w planowaniu i realizacji działań dotyczących ekspansji międzynarodowej firm.

Kierunek działania: *Rozwój gospodarki technologicznej*

Działania podejmowane w ramach kierunku będą koncentrowały się na wsparciu wyłonionych regionalnych specjalizacji i procesów przedsiębiorczego odkrywania niszowych działalności i technologii. Wspierane będą inicjatywy ukierunkowane na sieciowanie, generowanie nowej wiedzy oraz organizowanie dialogu i konsorcjów projektowych wokół kluczowych tematów rozwojowych. Istotnym priorytetem powinna być transformacja silnych specjalizacji gospodarczych w oparciu o wykorzystanie nowych technologii i wyników prac badawczo-rozwojowych. Istotne będzie również kompleksowe wsparcie firm innowacyjnych na różnych etapach „od pomysłu do rynku” – czyli począwszy od prac badawczych i rozwojowych (prototyp/demonstrator), poprzez badania rynkowe, certyfikację produktów lub technologii, niezbędne inwestycje związane z uruchomieniem nowej produkcji, aż po promocję wejścia na rynek zagraniczny.

Kierunek działania: *Budowa gospodarki kreatywnej*

Działania podejmowane w ramach kierunku będą się koncentrowały na wsparciu aktywności na styku technologii, sztuki i biznesu, bazujących na różnych formach własności intelektualnej (dziełach autorskich, patentach, wzorach użytkowych oraz znakach towarowych). Podstawą budowania gospodarki kreatywnej jest innowacja i kreatywność artystyczno-kulturalna, kreatywność naukowo-technologiczna oraz kreatywność biznesowa twórców, grup badawczych i środowisk gospodarczych. Wsparcie w ramach budowania gospodarki kreatywnej skierowane będzie zatem na: działalność taką jak przemysły kreatywne (sztuki wizualne, performatywne, media audiowizualne, działalność wydawnicza i media drukowane, nowe media, wzornictwo, kreatywne usługi architektoniczne, reklamowe, kulturalne, sztuka i rzemiosło artystyczne), przemysł kultury, przemysł treści, w tym treści cyfrowej. Istotne będzie również wzmocnienie procesów w gospodarce kreatywnej od etapu generowania nowych idei, projektów i innowacji poprzez przełożenie twórczych aktywności na produkty kulturalne i ich sprzedaż wspomaganą produktami i usługami komplementarnymi umożliwiającymi odbiór wydarzeń i produktów kulturalnych. Natomiast połączenie działalności przedsiębiorstw ze wzornictwem, sztukami performatywnymi, wizualnymi oraz nowymi mediami pozwoli na zwiększenie obrotów zarówno w sektorze produkcji, jak i usług. Ważnym działaniem staje się tworzenie kierunków kształcenia na uczelniach wyższych, których programy oraz realizacja opierać się będą na szerokiej i trwałej współpracy ze środowiskami branżowymi i biznesem. Przedsiębiorcy będą mieli realny wpływ na tworzenie odpowiednich kierunków kształcenia na uczelni po to, żeby kształcić praktyków na potrzeby nowoczesnej i innowacyjnej gospodarki.

PROJEKTY INICJALNE:

Projekt 1: Utworzenie Funduszu Proinnowacyjnego

Celem funduszu będzie:

- dokonywanie inwestycji i wsparcie w rozwoju firm z województwa śląskiego,
- wzrost efektywności finansowania przedsiębiorstw ze środków publicznych – wsparcie zewnętrznych źródeł finansowania przedsiębiorstw i połączenie finansowania firm kapitałem publicznym z kapitałem prywatnym.

Fundusz inwestować będzie tylko w firmy, które mają lub będą miały siedzibę na terenie województwa śląskiego. Fundusz proinnowacyjny składać się będzie zatem z funduszu dotacji dla MŚP. Projekt zakłada wspieranie rozwoju MŚP w fazie rozwoju oraz rozbudowy funduszy gwarancji kredytowych oraz funduszy wysokiego ryzyka.

KOORDYNATOR: Samorząd Województwa.

REALIZATOR: Śląskie Centrum Przedsiębiorczości i/lub Fundusz Górnośląski w powiązaniu z ośrodkami innowacji z regionu, w tym uczelniami i ich jednostkami odpowiedzialnymi za komercjalizację technologii.

Projekt 2: Regionalny System Wsparcia Przedsiębiorczości

W ramach projektu przewidziano działania mające na celu doradztwo dla osób rozpoczynających prowadzenie działalności gospodarczej, start-upów, nowo utworzonych, ale również już funkcjonujących przedsiębiorstw, w tym szczególnie rodzinnych. Działania te mają na celu podniesienie ich konkurencyjności, w tym poprzez doradztwo prawne, finansowe oraz związane z zarządzaniem przedsiębiorstwem. W ramach projektu przewiduje się również stworzenie modelu wsparcia projektów dla start-upów obejmującego uruchomienie platformy e-learningowej służącej edukacji, komunikacji, selekcji i oceny pomysłów biznesowych w regionie. Ważnym elementem jest również aktywizacja osób bezrobotnych i początkujących przedsiębiorców, wsparcie finansowe na start, testowanie pomysłów w ramach programów inkubacji oraz realizacja programu stażowego. Ponadto planowane jest przygotowanie i realizacja programu rozwoju dla nowo powstałych firm. Regionalny system wsparcia przedsiębiorczości obejmuje ponadto wsparcie doradcze dla firm w fazie rozwoju, przekształcenia lub wchodzenia na giełdę, a także wsparcie procesów komercjalizacji i własności intelektualnej.

KOORDYNATOR: Samorząd Województwa.

REALIZATOR: Inkubatory przedsiębiorczości, instytucje otoczenia biznesu, uczelnie.

Projekt 3: Regionalne Centrum PPP

Przedmiotem projektu jest uruchomienie Regionalnego Centrum Partnerstwa Publiczno-Prywatnego obsługującego strony zamierzające realizować projekty w formule PPP. Centrum skupiać będzie m.in.: kancelarie prawne, biura księgowo i doradztwa podatkowego, biura inżynierskie i projektowe, uczelnie wyższe i instytucje otoczenia biznesu dla promowania idei PPP oraz budowania i rozwoju rynku PPP w województwie śląskim. Efektem współpracy w ramach Regionalnego Centrum jest: wykreowanie innowacyjnych, zestandaryzowanych i kompleksowych usług doradczych kierowanych przez uczestników Centrum zarówno do przedstawicieli sektora publicznego (partnerów publicznych), jak i sektora biznesu (partnerów prywatnych), transfer i adaptacja innowacyjnych rozwiązań wykorzystywanych w realizacji projektów PPP, promocja tej formy współpracy oraz usług w oparciu o potencjał śląskich przedsiębiorstw zaangażowanych w przygotowywanie, obsługę i monitorowanie strategicznych projektów realizowanych w formule partnerstwa publiczno-privatnego.

KOORDYNATOR: Samorząd Województwa.

REALIZATOR: Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach, samorządy, instytucje otoczenia biznesu, uczelnie, samorządy, kancelarie prawne, kancelarie podatkowe.

Projekt 4: Sieć Regionalnych Obserwatoriów Specjalistycznych w procesie przedsiębiorczego odkrywania

Realizacja projektu jest związana z wypełnianiem przez Samorząd Województwa Śląskiego zadania, jakim jest prowadzenie polityki rozwoju województwa, na którą składa się wspieranie rozwoju nauki i współpracy między sferą nauki i gospodarki, popieranie postępu technologicznego oraz innowacji. W ramach projektu planowane jest upowszechnianie wiedzy oraz instrumentów, tj. skutecznych modeli komercjalizacji technologii przedsiębiorstwom, rozpowszechnienie raportów specjalistycznych opracowanych przez obserwatoria technologiczne dotyczących dostępnych technologii i możliwości współpracy B+R i innowacyjnej. Projekt ma na celu zwiększenie wiedzy i skłonności przedsiębiorstw do podejmowania działalności B+R i innowacyjnej poprzez współpracę w ramach regionalnego ekosystemu innowacji wynikającego z Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2013-2020 z instytucjami naukowo-badawczymi, instytucjami otoczenia biznesu oraz Samorządem Województwa Śląskiego odpowiedzialnym za tworzenie i rozwój regionalnego ekosystemu innowacji w województwie śląskim.

REALIZATOR/ KOORDYNATOR: Samorząd Województwa we współpracy z instytucjami otoczenia biznesu, uczelniami oraz instytutami badawczymi.

Projekt 5: SPIN – Przestrzeń Kreatywnego Biznesu

Celem projektu jest stworzenie ogólnouczelnianego, biznesowego centrum kreatywności i prototypowania nowych technologii poprzez zintegrowanie i rozwój już istniejących inicjatyw uczelni śląskich oraz instytucji otoczenia biznesu. W ramach przedsięwzięcia planuje się stworzenie miejsca do działania i myślenia kreatywnego w zakresie produktów, usług i innowacji kreowanych przez studentów, doktorantów, pracowników naukowych, firmy oraz mieszkańców województwa śląskiego oraz stworzenie przestrzeni umożliwiającej tworzenie prototypów usług i produktów. Projekt przewiduje realizację 5 modułów: Przestrzeń Kreatywna, SPIN Business Inkubator, Co-working, Science cafe oraz Prototyping centre. Efektem zrealizowanego przedsięwzięcia będzie wzrost inkubowanych i wspartych pomysłów biznesowych typu spin-off oraz spin-out opartych na własnościach przemysłowych tworzonych w śląskich uczelniach.

REALIZATOR/ KOORDYNATOR: uczelnie, instytuty badawcze, instytucje otoczenia biznesu.

PROJEKTY SPOŁECZNE:

Projekt 6: Centrum Dizajnu Społecznego i Przedsiębiorczego

W ramach projektu należy dążyć do zapewnienia kompleksowego wsparcia dla przedsiębiorstw, w tym w szczególności społecznych. Celem projektu jest projektowanie, wdrożenie do produkcji, wprowadzenie na rynek i sprzedaż markowych produktów. Centrum powinno realizować w sposób systemowy tworzenie regionalnych i lokalnych marek społecznych, wsparcie dla profesjonalizacji działań organizacji pozarządowych i PBS, wsparcie współpracy z przedsiębiorcami. Centrum poprzez stworzenie struktury sieciowej powinno ułatwić nawiązywanie współpracy kooperacyjnej dla mikroprzedsiębiorców na poziomie lokalnym, służyć jako połączenie inkubatora przedsiębiorczości z funduszem załączkowym.

ROLA SAMORZĄDU: budowanie partnerstwa.

Projekt 7: Organizacja współpracy w ramach promocji turystycznej subregionu południowego

Włączanie przedstawicieli samorządów, organizacji społecznych i przedsiębiorców w proces przygotowania oferty turystycznej subregionu południowego (Beskidów). Celem projektu jest intensyfikacja działań na rzecz promocji i rozwoju turystyki, aby zwiększyć konkurencyjność subregionu południowego. Warto wykorzystać istniejące narzędzia takie jak portal informacji turystycznej.

ROLA SAMORZĄDU: budowanie partnerstwa.

Projekt 8: Szlak Orlich Gniazd – rozpoznawalny produkt turystyczny w skali kraju

Stworzenie produktu wzorem istniejącego Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego uwzględniającego wszystkie obiekty na szlaku – sieci obiektów (jednolite oznakowanie, promocja szlaku np. festiwal). Głównym celem jest wzrost liczby turystów odwiedzających województwo śląskie, w tym obszar Jury Krakowsko-Częstochowskiej.

ROLA SAMORZĄDU: realizator.

Projekt 9: Centrum Biotechnologii i Bioróżnorodności

Jednostka realizująca badania wdrożeniowe w oparciu o unikatową infrastrukturę badawczą oraz kształcąca kadry dla gospodarki opartej na wiedzy. Celem projektu jest wzmocnienie potencjału kluczowych podmiotów naukowych województwa śląskiego, unowocześnienie obecnej infrastruktury, co pozwoli na podniesienie konkurencyjności regionu.

ROLA SAMORZĄDU: wspieranie i promowanie.

Projekt 10: Utworzenie sieci centrów badań i transferów technologicznych

Dynamika zmian technologicznych oraz gospodarczych wymaga stałego monitorowania oraz stworzenia efektywnego instrumentu wsparcia sektora badań, implementacji i transferu technologii. Stworzenie w regionie struktury sieciowej pozwoli na realną i efektywną współpracę centrów oraz sektora nauki i biznesu. W ramach projektu istotnym kierunkiem będzie stworzenie i wsparcie powstawania nowych centrów, w tym Centrum Kompetencji i Komercjalizacji MedicaSilesia. Centrum prowadzić ma działalność służącą tworzeniu korzystnych warunków dla rozwoju potencjału inteligentnej specjalizacji medycznej w województwie śląskim. Będzie to oznaczać kompleksowe wsparcie firm innowacyjnych oraz pomysłów w branży, tj.: technologii, urządzeń i wyrobów medycznych na wszystkich etapach - „od pomysłu do rynku”, w tym również promocję wejścia na rynek zagraniczny. Celem projektu jest wzmocnienie obszarów badawczych przedsiębiorstw z branży medycznej, tworzenie przestrzeni do współpracy z sektorem B+R na neutralnym gruncie, w oparciu o specjalistyczną aparaturę badawczą i profesjonalne usługi. Przestrzeń Centrum stanie się polem eksperymentów dla projektantów, naukowców, dającym im narzędzia do testowania i wdrażania innowacji w obszarze specjalizacji medycznej.

ROLA SAMORZĄDU: wspieranie i promowanie.

Projekt 11: Samorządowa akademia umiejętności

Projekt ma umożliwić podnoszenie kompetencji, kwalifikacji oraz wymianę doświadczeń w tym dobrych praktyk między samorządami lokalnymi. Celem projektu jest sprawne zarządzanie społecznością lokalną, będące realną odpowiedzią na potrzeby mieszkańców.

ROLA SAMORZĄDU: wspieranie i promowanie.

2. OBSZAR TEMATYCZNY: REWITALIZACJA REGIONU

Kierunek działania: Podniesienie jakości i uatrakcyjnienie obszarów zdegradowanej zabudowy

Działania podejmowane w ramach kierunku będą się koncentrowały na zachowaniu i zagospodarowaniu materialnego dziedzictwa urbanistyczno-architektonicznego regionu, rewaloryzacji dzielnic śródmiejskich, współczesnych osiedli mieszkaniowych, osiedli patronackich oraz innych terenów zdegradowanej zabudowy. Efektem podejmowanych działań powinno być wykreowanie nowych funkcji i aktywności w historycznych obiektach i układach urbanistycznych. W ramach kierunku będą realizowane działania związane z waloryzacją obszarów zdegradowanej zabudowy według jednolitych kryteriów. Dzięki temu możliwa będzie koncentracja aktywności na terenach o największej skali degradacji.

Kierunek działania: Wsparcie nowych aktywności na obszarach zdegradowanych

Działania w ramach kierunku zogniskowane będą na gospodarczym ożywieniu zdegradowanych obszarów. Efektem podejmowanych działań powinno być wykreowanie nowych funkcji i aktywności. Promowanie terenów zdegradowanych, jako miejsca inwestycji wśród potencjalnych inwestorów, powinno być poprzedzone ich szczegółową inwentaryzacją w celu przekonania się o skali zjawiska w ujęciu przestrzennym, środowiskowym i gospodarczym. W tym celu powinien zostać stworzony rejestr obiektów przemysłowych i terenów zdegradowanych. Celem działań jest również stworzenie i promocja oferty inwestycyjnej dotyczącej terenów zrewitalizowanych oraz upowszechnienie dostępnej, publicznej regionalnej bazy danych o terenach przemysłowych.

Kierunek działania: Wsparcie aktywizacji społeczności lokalnych na terenach rewitalizowanych

Działania podejmowane w ramach kierunku będą się koncentrowały na przeciwdziałaniu marginalizacji i wykluczeniu społeczności lokalnych zamieszkujących tereny zdegradowane. Celem działań będzie przywrócenie poczucia wartości i godności mieszkańców poprzez ich aktywizację społeczną i zawodową. Włączenie mieszkańców w kompleksowe działania na rzecz rewitalizacji będzie odbywało się poprzez: mikrofinansowanie inicjatyw i innowacji liderek grup społecznych w dzielnicach miast postindustrialnych zagrożonych wykluczeniem społecznym, budowanie więzi społecznych na obszarach intensywnej suburbanizacji, kreowanie centrów społecznościowych z udziałem lokalnych ośrodków integracji (szkoła, dom kultury, parafia) oraz wsparcie działań podmiotów publicznych i społecznych na rzecz ochrony dzieci i młodzieży przed negatywnymi skutkami środowiskowego bezrobocia i marginalizacji. W działaniach aktywizacyjnych jednym z narzędzi powinien być placemaking ukierunkowany na podnoszenie jakości życia poprzez kształtowanie wysokiej jakości przestrzeni publicznych przez lokalne społeczności oraz wzmacnianie lokalnych społeczności wokół przestrzeni publicznych. Bogactwo i różnorodność regionu powinno skłaniać do wyszukiwania i promowania miejsc „zaczarowanych”, edukowania o ich potencjale, historii i możliwościach. Działanie to może wpłynąć na zmianę stereotypowego wizerunku regionu. Ważne będzie w tym zakresie budowanie i wspieranie partnerstw lokalnych obejmujących placówki edukacyjne i instytucje samorządowe, lokalnych liderów oraz organizacje pozarządowe.

PROJEKTY INICJALNE:

Projekt 1: Utworzenie Funduszu Rewitalizacyjnego

Istotnym celem działań jest wsparcie nowych aktywności na terenach zdegradowanych. Projekt będzie realizowany przy wykorzystaniu środków utworzonego Funduszu Rewitalizacyjnego. W ramach działań przewidzianych w projekcie zostanie wybrany operator zarządzający gruntami i nieruchomościami wymagającymi rewitalizacji, które zostały nabyte przez Fundusz. Celem działań Funduszu jest zarówno nabycie nieruchomości przeznaczonych do rewitalizacji, jak i przygotowanie oferty inwestycyjnej. Konieczne będzie w tym wypadku połączenie działań na rzecz rewitalizacji oraz integracji wkładu instytucji działających na różnych poziomach i formach organizacyjnych. Aktywizacja obszarów miejskich wymaga czynnej współpracy partnerów lokalnych – władz publicznych, związków i organizacji społecznych, gospodarczych, pozarządowych, grup mieszkańców i instytucji lokalnych. Zarząd Województwa Śląskiego wspierać będzie wszelkie procesy ukierunkowane na realizację miejscowych inicjatyw z zakresu infrastruktury technicznej, turystycznej, kulturalnej i społecznej, a także infrastruktury służącej rozwojowi gospodarstwu. Rewitalizacja przestrzeni miejskiej – ściśle rzecz biorąc: renowacja kamienic i przestrzeni publicznych – wprost przełoży się na podniesienie, jakości życia mieszkańców regionu oraz pozwoli udostępnić nowe miejsca na działalność gospodarczą. Odbiorcami wsparcia będą wspólnoty mieszkaniowe, spółdzielnie, prywatni właściciele kamienic, gminy, przedsiębiorcy. Przewidziane środki na ten cel będą pochodziły z inicjatywy JESSICA.

KOORDYNATOR: Samorząd Województwa.

REALIZATOR: do ustalenia.

Projekt 2: Akademia Rewitalizacji

Wsparcie doradcze (materialne i finansowe) samorządów lokalnych w procesie rewitalizacji obszarów zdegradowanych. Uczestnictwo na zasadzie zadeklarowanego pisemnie przystąpienia. Realizowane w formie dwóch rodzajów spotkań:

- określonej wcześniej tematyce, prezentujące dobre praktyki, moderowane przez eksperta,
- o problemach prezentowanych przez samorządy, w formie wymiany doświadczeń przy ich rozwiązywaniu.

Spotkania będą miały charakter edukacyjno-doradczy i będą adresowane do osób pracujących w JST dla wzbogacenia wiedzy w obszarze dobrych praktyk w zakresie partycypacji. Liczba „sesji” i ich cykliczność i tematyka, zostaną odpowiednio wcześniej zaprogramowane, a informacje o nich rozesłane imiennie do wszystkich miast (gmin) z nakierowaniem na osoby faktycznie zajmujące się rewitalizacją. Po każdej sesji ukazuje się wydawnictwo dystrybuowane do uczestników. Akademia ma stanowić zatem wytworzenie swoistego partnerstwa rewitalizacyjnego (platformy rewitalizacji) – oferującego system kojarzenia interesariuszy i wymiany informacji na poziomie lokalnym, koordynowanego przez Samorząd Województwa.

KOORDYNATOR: Samorząd Województwa.

REALIZATOR: do ustalenia.

PROJEKTY SPOŁECZNE:

Projekt 3: Rewitalizujemy Śląskie

Projekt obejmuje zarządzanie procesami i działaniami rewitalizacyjnymi: budowanie koalicji międzysektorowej, wybór operatora i zbudowanie zasad efektywnego zarządzania i współpracy. Wyodrębnienie z obszarów rewitalizowanych „podobszarów”, które stanowią jednorodny (w miarę) organizm – społeczność lokalną. Zainicjowanie procesu wyboru interesariuszy, w tym przedstawicieli społeczności lokalnej oraz stworzenie realnego partnerstwa wielosektorowego. Obszary rewitalizowane w województwie śląskim są bardzo różnorodne, dlatego wymagają indywidualnego podejścia, a jednocześnie wielość i bliskość miast powoduje konieczność integrowania działań także ponad ich granicami.

ROLA SAMORZĄDU: realizator.

Projekt 4: Kolorowe podwórka

Istotą projektu jest inicjowanie kontaktów między różnymi grupami mieszkańców i wzmacnianie kapitału społecznego. Jest to twórcze i nowoczesne rozwinięcie śląskiej tradycji prowadzenia życia społecznego w obrębie otwartej, półprywatnej przestrzeni jaką jest najbliższe obejście kamienicy czy bloku, które stanowi pod pewnymi względami przedłużenie domu, a jednocześnie jest wspólną przestrzenią.

ROLA SAMORZĄDU: wspieranie i promowanie.

Projekt 5: Najlepsza przestrzeń publiczna – województwo śląskie 3.0

Województwo śląskie, jako pierwsze w Polsce zorganizowało konkurs „Najlepsza Przestrzeń Publiczna”. Celem projektu jest pogłębienie, upowszechnienie świadomości mieszkańców względem relacji jakości przestrzeni do jakości życia. Dzięki promocji najlepszych przestrzeni publicznych w województwie śląskim można kształtować zmianę wizerunku regionu.

ROLA SAMORZĄDU: realizator.

3. OBSZAR TEMATYCZNY: PRZYJAZNA INFRASTRUKTURA, PRZYJAZNY TRANSPORT, PRZYJAZNA ENERGETYKA

Kierunek działania: Rozwój systemu transportowego

W ramach kierunku wsparta zostanie systemowa rozbudowa infrastruktury transportowej obejmująca: sieć dróg o charakterze krajowym, regionalnym i lokalnym, sieć transportu szynowego, tj. kolejowego i tramwajowego oraz infrastrukturę lotniczą. Dla poprawy jakości i szybkości przemieszczania się mieszkańców w regionie niezbędne będzie: przeprowadzenie zmian organizacyjnych, poprawa jakości i dostępności oraz promocja publicznego transportu pasażerskiego i jego integracja m.in. poprzez rozbudowę sieci centrów przesiadkowych. Działania obejmą również swym zakresem projektowanie oraz budowę i przebudowę istniejących odcinków dróg rowerowych oraz oznakowanie i promocję transportu rowerowego. Ponadto dla poprawy jakości połączeń transportowych niezbędne będzie zaprojektowanie i budowa infrastruktury technicznej i organizacyjnej oraz zakup i wdrożenie rozwiązań technologicznych w zakresie inteligentnych systemów zarządzania ruchem.

Kierunek działania: Rozwój energetyki opartej na OZE

W ramach kierunku przewiduje się: aktualizację Programu ochrony powietrza, wspieranie wprowadzania zmian prawnych ułatwiających realizację działań w zakresie poprawy jakości

powietrza, współpracę z ośrodkami naukowymi i badawczymi, koordynację programów i planów strategicznych na poziomie województwa w kontekście ochrony powietrza oraz rozwój narzędzi zintegrowanego zarządzania jakością powietrza w regionie. Istotnym komponentem Programu stanie się kompleksowa realizacja działań w zakresie wykorzystania OZE. Wspierane będą przedsięwzięcia polegające na zastępowaniu lokalnych źródeł ciepła bardziej efektywnymi. Zakłada się również wsparcie finansowe i doradcze dla podmiotów rozwijających własne instalacje energetyczne i budujących swoje systemy energetyczne oparte na OZE.

Kierunek działania: *Rozbudowa infrastruktury zielonej*

Działania na rzecz ochrony i zachowania dziedzictwa przyrodniczego służyć będą realizacji zasady zrównoważonego rozwoju regionu. Działania obejmować powinny realizację projektów ukierunkowanych na ochronę komponentów przyrody ożywionej i nieożywionej. Jednym z istotnych obszarów aktywności powinno być przywrócenie i odtworzenie wartości przyrodniczych w zdegradowanych ciekach zlewni rzek w ramach lokalnych partnerstw i współpracy inwestycyjnej, w tym m.in.: ustanowienie sieci lokalnej współpracy działających na rzecz przywrócenia walorów przyrodniczych rzek (rozwój współpracy między nauką, organizacjami pozarządowymi, przemysłem i administracją lokalną), działania na rzecz przywracania walorów przyrodniczych rzek, przeciwdziałanie degradacji ekosystemów wodnych i od wody zależnych. Zakłada się wdrożenie dobrych praktyk zrównoważonego zagospodarowania wody deszczowej na terenie województwa śląskiego i kształtowania systemu przyrodniczego miast województwa m.in. poprzez wsparcie działań regionalnych obejmujących rozwiązania techniczne, które mają na celu zatrzymanie wody deszczowej w miejscu wystąpienia opadu lub jego bliskiej okolicy, działania regionalne inwestycyjne obejmujące m.in. retencjonowanie wody opadowej, ustabilizowanie przepływu wody w krajobrazie, pasy roślinności buforowej, promowanie roślinności rodzimej, systemy infiltracyjne i powierzchnie biologicznie czynne (powierzchnie przepuszczalne), wprowadzenie zasad zrównoważonego rozwoju oraz dobrych praktyk gospodarowania i zarządzania wodami. W ramach kierunku wyznaczone zostaną obszary nieużytkowane i tereny zieleni w aglomeracjach, które stanowią potencjalną przestrzeń dróg rowerowych i komunikacji czystej ekologicznie oraz objęte ochroną tereny otwarte przed zabudową. Brak polityki przestrzennej zapewniającej ochronę terenów otwartych prowadzi do niszczenia potencjalnych połączeń ekologicznych.

PROJEKTY INICJALNE:

Projekt 1: Organizacja szybkiej kolei regionalnej

Projekt obejmuje m.in.: projektowanie i organizację systemu kolejowych przewozów pasażerskich oraz ich integrację z lokalnymi systemami transportu publicznego, zakup taboru oraz wprowadzenie zaawansowanych rozwiązań technologicznych w zakresie poprawy bezpieczeństwa i zarządzania transportem publicznym. Ponadto w ramach projektu planowane jest szybkie połączenie Metropolii Górnośląskiej z Bielskiem-Białą, Częstochową i Rybnikiem oraz szybką kolej Żywiec – Bielsko-Biała – Katowice.

KOORDYNATOR/ REALIZATOR: Samorząd Województwa we współpracy z Kolejami Śląskimi i spółkami Grupy PKP oraz samorządami lokalnymi.

Projekt 2: Sieć małych lotnisk

Projekt ma na celu wsparcie przez Samorząd Województwa działań prowadzonych na szczeblu lokalnym związanych z modernizacją i rozbudową obiektów lotniskowych. W wyniku realizacji powyższych inwestycji w regionie powinna powstać spójna sieć lotnisk lokalnych pokrywająca obszar całego województwa, co spowoduje znacznie większą dostępność transportu lotniczego. Sieć lotnisk lokalnych, obejmująca w szczególności następujące obiekty: Katowice – Muchowiec, Częstochowa – Rudniki, Bielsko-Biała – Aleksandrowice, Rybnik – Gotartowice, Gliwice – Trynek, Żar – Międzybrodzie Żywieckie oraz Kaniów – Bielski Park Lotniczy, powinna zostać zmodernizowana wraz z infrastrukturą wspomagającą i dostosowaną do obsługi ruchu biznesowego, sportowego, rekreacyjnego i prywatnego.

KOORDYNATOR/ REALIZATOR: Samorząd Województwa wraz z samorządami lokalnymi/przedsiębiorstwami/IOB.

Projekt 3: Budowa spójnej sieci tras rowerowych o zasięgu ponadlokalnym według jednolitych standardów

Planowany pakiet działań obejmuje: projektowanie oraz budowę i przebudowę istniejących odcinków dróg rowerowych, oznakowanie i promocję transportu rowerowego. Projekt przewiduje również wykorzystanie nieczynnej infrastruktury kolejowej oraz wałów przeciwpowodziowych dla stworzenia wojewódzkich tras rowerowych. Ponadto przewiduje się stworzenie sieci budynków i centrów przesiadkowych, z możliwością przechowywania rowerów prywatnych wokół stacji PKP, parkingów P+R, B+R (połączonych z wypożyczalnią rowerów).

KOORDYNATOR/ REALIZATOR: Samorząd Województwa wraz z samorządami lokalnymi.

Projekt 4: Stworzenie Regionalnego Centrum Sterowania Ruchem

Planowany komplet działań obejmuje projektowanie i budowę infrastruktury technicznej i organizacyjnej oraz zakup i wdrożenie rozwiązań technologicznych. System powinien być realizowany na obszarze funkcjonalnym Metropolii Górnośląskiej oraz na obszarach funkcjonalnych Aglomeracji Bielskiej, Częstochowskiej i Rybnickiej.

KOORDYNATOR/ REALIZATOR: Samorząd Województwa wraz z samorządami lokalnymi.

Projekt 5: Fundusz Ekologiczny

W ramach utworzonego Funduszu wspierane będą zadania związane ze zmianą lokalnych źródeł ciepła na źródła o wysokiej efektywności ekologicznej i ekonomicznej, np. kotły niskoemisyjne, a także termoizolacja (ocieplanie) budynków. Odbiorcami wsparcia będą przedsiębiorcy, instytucje i organizacje pozarządowe oraz administracja publiczna, natomiast dla osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych będzie uruchomiona linia kredytowa.

KOORDYNATOR/ REALIZATOR: WFOŚiGW we współpracy z Samorządem Województwa i samorządami lokalnymi.

Projekt 6: Projekt uporządkowania zlewni rzek

Projekt zakłada przywrócenie i odtworzenie wartości przyrodniczych w zdegradowanych ciekach zlewni rzek w ramach lokalnego partnerstwa i współpracy inwestycyjnej:

- ustanowienie sieci lokalnej współpracy działającej na rzecz przywrócenia walorów przyrodniczych rzek (rozwój współpracy między nauką, organizacjami pozarządowymi, przemysłem i administracją lokalną);
- działania na rzecz przywracania walorów przyrodniczych rzek, w tym rozwój

formalnych możliwości działania organizacji pozarządowych i uczestnictwa społecznego w kształtowaniu i wykorzystaniu rekreacyjnego terenów nadrzecznych;

- przeciwdziałanie degradacji ekosystemów wodnych i od wody zależnych;
- opracowanie interaktywnej mapy zlewni w celu gromadzenia, analizy i udostępniania społeczeństwu aktualnej informacji o jakości wód i terenów nadbrzeżnych oraz prowadzenia gospodarki rybackiej.

KOORDYNATOR/ REALIZATOR: Uniwersytet Śląski + partnerzy.

Projekt 7: Błękitno-zielone miasta

Projekt polegać będzie na wdrożeniu dobrych praktyk zrównoważonego zagospodarowania wody deszczowej na terenie miast województwa śląskiego i kształtowania systemu przyrodniczego miast województwa poprzez:

- wsparcie działań regionalnych obejmujących rozwiązania techniczne, które mają na celu zatrzymanie wody deszczowej w miejscu wystąpienia opadu lub jego bliskiej okolicy;
- działania planistyczne wspierające kształtowanie systemu przyrodniczego miast rozumianego jako zielona i błękitna infrastruktura;
- działania regionalne inwestycyjne obejmujące m.in. retencjonowanie wody opadowej, ustabilizowanie przepływu wody w krajobrazie, pasy roślinności buforowej, promowanie roślinności rodzimej, systemy infiltracyjne i powierzchnie biologicznie czynne (powierzchnie przepuszczalne);
- wprowadzenie opartego na wiedzy, wieloaspektowego, uwzględniającego aspekty ekologiczne i ekonomiczne zarządzania gospodarką wodną;
- wprowadzenie zasad zrównoważonego rozwoju oraz dobrych praktyk gospodarowania wodami;
- przeprowadzenie analiz zagospodarowania przestrzennego terenów wokół akwenów w zakresie delimitacji i analizy funkcjonalnej zagospodarowania przestrzennego – wykorzystanie tych analiz w zagospodarowaniu przestrzennym obszarów;
- integracja działań miast na rzecz zwiększenia zdolności adaptacji obszarów do zmiany klimatu.

KOORDYNATOR/REALIZATOR: Uniwersytet Śląski + partnerzy.

Projekt 8: Program modernizacji Parku Śląskiego

Działania podejmowane w ramach programu modernizacji Parku Śląskiego obejmą sferę przestrzenną, finansową, organizacyjną. Wymagać to będzie wdrożenia projektów zarówno o charakterze komercyjnym jak i publicznym, tak aby Park Śląski stał się przestrzenią rekreacji, wypoczynku i kultury oraz wizytówką Metropolii Górnośląskiej. Park jest stosunkowo dobrze wyposażony w urządzenia rekreacyjne, lecz są one już wyeksploatowane i nadają się do remontu. Tendencje zachodzące w otoczeniu Parku wskazują na konieczność jego modernizacji, a także potrzebę stałego rozbudowywania jego oferty, z jednocześnie prowadzoną strategią marketingową. Szansą na pozyskanie nowych klientów jest również wzrost liczby turystów przyjeżdżających do miast Metropolii Górnośląskiej oraz odwiedzających tereny rekreacyjne Beskidów i Jury, co wynika z rozwoju nowych form turystyki, np. turystyka biznesowa, miejska i kulturowa.

REALIZATOR: Samorząd Województwa wraz z samorządami lokalnymi, Zarządem WPKiW SA oraz innymi jednostkami działającymi na terenie Parku, organizacje społeczne, sektor prywatny.

PROJEKTY SPOŁECZNE:

Projekt 9: Powszechna przyrodnicza edukacja terenowa

Projekt obejmuje cykl zajęć edukacyjnych w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i średnich na temat kosztów zewnętrznych transportu. Celem przedsięwzięcia jest zwiększenie świadomości uczniów na temat efektów środowiskowych, społecznych i finansowych, jakie niesie ze sobą zrównoważona mobilność. Ponadto w ramach projektu zostanie stworzony system terenów przyrodniczych, łatwo dostępnych do celów edukacyjnych, co ułatwi prowadzenie cyklicznych zajęć edukacyjnych w terenie. Dbanie o skuteczną edukację przyrodniczą na szeroką skalę, przyczyni się do wzrostu świadomości przyrodniczej obywateli.

ROLA SAMORZĄDU: wspieranie i promowanie.

Projekt 10: Forum komunikacji pomiędzy aktorami rynku transportowego

Projekt zakłada organizację cyklicznych spotkań głównych podmiotów zaangażowanych w organizację transportu publicznego w regionie (w tym m.in.: Wydział Komunikacji i Transportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, PKP PLK, Koleje Śląskie, Tramwaje Śląskie, przedsiębiorstwa komunikacji miejskiej, wyższe uczelnie, środowiska rowerowe) w celu wymiany informacji i budowania wzajemnej współpracy. Wynikiem projektu będzie lepsza koordynacja transportu publicznego w województwie śląskim.

ROLA SAMORZĄDU: realizator.

Projekt 11: Śląski hub technologiczny

Śląski hub technologiczny to miejsce, gdzie będzie można przy użyciu nowoczesnych technologii korzystać z możliwości ultra szybkiego Internetu oraz edukować odwiedzających pod kątem najnowszych technologii. Stworzenie przyjaznego ekosystemu teleinformatycznego może być doskonałą wizytówką województwa, co bezpośrednio może się przełożyć na ściągnięcie kapitału zagranicznego. Śląski Hub Technologiczny będzie idealnym miejscem dla producentów sprzętu komputerowego do ekspozycji swoich produktów („Show Room”).

ROLA SAMORZĄDU: wpieranie i promowanie.

Projekt 12: Czyste Niebo

Stan zagrożenia zdrowia mieszkańców województwa śląskiego spowodowany niską emisją zwiększa się z każdym rokiem, szczególnie wśród dzieci. Celem projektu jest maksymalne ograniczenie niskiej emisji, szczególnie na obszarach o zagęszczonej zabudowie gospodarstw domowych. W ramach projektu przewiduje się m.in.: dofinansowanie inwestycji polegających na budowie mikroelektrociepłowni (kogeneratorów) oraz bardziej efektywnych kotłowni spalających biopaliwa, węgiel, metan. Należy również podjąć działania edukacyjne, aby uświadomić mieszkańcom skalę problemu oraz wskazać możliwe sposoby samodzielnego działania na rzecz poprawy środowiska. Przykładem może być podejmowanie takich tematów jak zmiana zachowania i przyzwyczajzeń ludzi dotycząca wypalania traw. Warto również wykorzystać kulturę, jako narzędzie do budowania świadomości ekologicznej społeczeństwa. Projekt zakłada promocję działań związanych z propagowaniem ekologii (happeningi, koncerty, wystawa fotograficzna, konkursy wiedzy itp.). Uzupełnieniem wymienionych działań powinna być wymiana dobrych praktyk oraz doświadczeń, jak mądrze pogodzić rozwój gospodarczy z ochroną środowiska.

4. OBSZAR TEMATYCZNY: KOMPETENCJE ZAWODOWE, AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA I INNOWACJE SPOŁECZNE

Kierunek działania: Wsparcie edukacji, rozwoju kwalifikacji i kompetencji niezbędnych w nowej gospodarce

W ramach kierunku będą realizowane działania na rzecz poprawy jakości edukacji w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, mające na celu podniesienie wyników uczniów oraz poprawę pozycji szkół i placówek edukacyjnych z województwa śląskiego w rankingach krajowych. Podejmowane będą działania służące m.in. rozwojowi szkolnictwa zawodowego w województwie śląskim, dającego możliwość płynnego i szybkiego dostosowania oferty szkolnictwa zawodowego do potrzeb rynku pracy oraz określenia pakietu działań prowadzących do unowocześnienia realizacji procesu kształcenia zawodowego w szkołach. Działania realizowane powinny być w powiązaniu z restrukturyzacją nauczania zawodowego, praktycznego i ponadpodstawowego. Wyzwaniem będzie stworzenie systemu wsparcia finansowego najzdolniejszych uczniów, studentów i młodych naukowców oraz stworzenie systemu odkrywania, rozwijania i promowania talentów. Ponadto istotnym działaniem będzie prognozowanie i kreowanie atrakcyjnego rynku pracy. Ważnym aspektem jest identyfikacja trendów w zakresie profili kształcenia w odniesieniu do potrzeb regionalnego rynku pracy, potrzeb pracodawcy, trendów rozwojowych w ujęciu regionalnym. Realizacja projektów z zakresu kreatywności dla uczniów i nauczycieli pozwoli kształtować właściwe postawy, spowoduje wykorzystanie rozwiniętych umiejętności w pracy zawodowej z korzyścią dla regionalnego rynku pracy oraz wzrost liczby studentów kierunków technicznych. Jednocześnie ciągłe doskonalenie kompetencji osób dorosłych, nastawionych na podnoszenie kwalifikacji pozwoli na budowę nowoczesnej gospodarki.

Kierunek działania: Wsparcie i promocja zdrowego stylu życia

Działania w ramach kierunku mają na celu wsparcie tworzenia i realizacji programów profilaktyki zdrowotnej przez Samorząd Województwa z udziałem sektora organizacji pozarządowych. W ramach realizacji kierunku przewiduje się zarówno identyfikację istotnych problemów zdrowotnych w regionie, jak i dedykowanie im działań w zakresie profilaktyki zdrowotnej pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia. W ramach kierunku realizowane będą działania zmierzające do podniesienia jakości życia osób starszych poprzez zwiększenie podaży i dostępności usług zdrowotnych i opiekuńczych oraz tworzenie i popularyzację działań umożliwiających aktywne starzenie się (np. w zakresie kultury czy edukacji). Ponadto wspierane będą inicjatywy nakierowane na rozwój usług czasu wolnego i infrastruktury rekreacyjnej. Przyczyni się to do poszerzania i podnoszenia jakości oferty spędzania czasu wolnego skierowanej do mieszkańców regionu.

Kierunek działania: Innowacje społeczne i aktywność obywatelska

Działania w ramach kierunku będą skoncentrowane m.in. na wdrażaniu i wspieraniu innowacyjnych rozwiązań mających na celu polepszenie jakości życia mieszkańców regionu

i społeczności lokalnych. Działania te powinny opierać się na zaangażowaniu i pobudzaniu aktywności społecznej i nowatorskich sposobach rozwiązywania problemów społecznych oraz tworzenia wartości w obszarach służących społeczności regionalnej i lokalnej. Cechą innowacji społecznych jest ich praktyczna implementacja oraz wdrażanie działań w taki sposób aby z jednej strony osiągać cele i aspiracje społeczności oraz z drugiej strony realizować je w sposób partnerski z mieszkańcami i przez mieszkańców.

PROJEKTY INICJALNE:

Projekt 1: Kształcenie dualne w szkołach zawodowych

Projekt ma być ukierunkowany na wsparcie uczniów szkół ponadgimnazjalnych (zasadniczych szkół zawodowych i techników) kształcących w kierunkach związanych z prognozowanymi potrzebami rynku pracy oraz podnoszenie kompetencji nauczycieli i doradców zawodowych. W ramach działań realizowanych w projekcie należy skupić się na sprawnym dostosowaniu wiedzy, kompetencji oraz umiejętności ucznia i absolwenta do potrzeb rynku pracy jak również potrzeb konkretnego pracodawcy, ponadto nie można również zamykać drogi do dalszego rozwoju lub przekwalifikowania. Wyposażenie uczniów w umiejętność planowania własnej ścieżki rozwoju, w szczególności edukacji oraz kariery zawodowej, to szybka i skuteczna metoda kształcenia kadr. Działania obejmą zarówno wsparcie prowadzenia zajęć teoretycznych w szkołach (nauka zawodu), jak i praktyczną naukę zawodu w realnych warunkach pracy. Pozwala to wprowadzić uczniów w proces faktycznego środowiska pracy, wzmocni poczucie odpowiedzialności oraz nauczy realizować konkretny projekt.

KOORDYNATOR/ REALIZATOR: Samorząd Województwa w partnerstwie z organami prowadzącymi szkoły zawodowe, przedsiębiorcami.

Projekt 2: Skarbiec Śląski – program zachęt dla młodych ludzi z regionu

Realizacja projektu ma na celu promowanie najlepszych absolwentów w województwie śląskim. Gospodarka oparta na wiedzy oznacza potrzebę wsparcia kapitału ludzkiego o dużym potencjale: ludzi kreatywnych, z wiedzą i talentami. Projekt obejmować będzie wsparcie stypendialne dla najzdolniejszych uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych oraz studentów i doktorantów za osiągnięcia w nauce.

REALIZATOR: Samorząd Województwa w partnerstwie z organami prowadzącymi szkoły i uczelniami.

Projekt 3: Regionalna polityka senioralna

Dla dobrej jakości życia seniorów potrzebne jest zwiększenie podaży i dostępności usług zdrowotnych i opiekuńczych oraz tworzenie i popularyzacja działań umożliwiających aktywne starzenie się (np. w zakresie kultury czy edukacji). Jego ważnym elementem jest Śląska Karta Seniora, czyli projekt mający zapewnić osobom starszym wsparcie przez zaoferowanie specjalnych usług, ulg i uprawnień oferowanych przez instytucje kultury, rekreacji lub edukacji na poziomie województwa. Projekt może zostać rozbudowany o udział partnerów z sektora prywatnego, np. firmy z branży medycznej, telekomunikacyjnej czy banki. Drugim elementem programu senioralnego jest powołanie Śląskiej Rady ds. Seniorów. Ma pełnić rolę organu opiniotwórczo-doradczego przy Marszałku, a jej zadaniem będzie tworzenie i wzmacnianie rozwoju polityki senioralnej na szczeblu regionu, ale także: integrowanie środowisk osób starszych, tworzenie płaszczyzny wymiany dobrych praktyk, informowanie i budowanie przyjaznych przestrzeni społecznych i włączenie zagadnienia

starzenia się do regionalnych dokumentów strategicznych. Elementem informacji i promocji jest specjalnie przygotowana dla seniorów strona internetowa, która zawiera wszystkie niezbędne informacje dotyczące Śląskiej Karty Seniora i Rady ds. Seniorów. W założeniu strona seniorzy.slaskie.pl ma być miejscem wymiany informacji między seniorami. Znajdzie się na niej też lista instytucji i partnerów oferujących ulgi. Istotna część działań określonych w Projekcie będzie finansowana ze środków budżetu Samorządu Województwa.

REALIZATOR: Samorząd Województwa/ samorzady lokalne, NGOs.

PROJEKTY SPOŁECZNE:

Projekt 4: Technopolia Śląska

Projekt obejmuje przygotowanie przyszłych kadr dla biznesu high tech. Projekt akcentuje potrzebę integracji regionalnego rynku pracy z ofertą edukacyjną. Celem projektu jest wykorzystanie wiedzy tworzonej w regionie oraz zatrzymanie drewna umysłów, przynajmniej części absolwentów i zaoferowanie im szansy na realny rozwój w ramach regionalnego rynku pracy.

ROLA SAMORZĄDU: budowanie partnerstwa.

Projekt 5: Aktywny obywatel w śląskim 3.0

Projekt zakłada wyposażenie mieszkańców w niezbędną wiedzę i kompetencje dotyczące aktywności społecznej: m.in. pokazanie form angażowania się w sprawy społeczne oraz elementów partycypacji obywatelskiej (metod i narzędzi). Projekt przyczyni się do zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców oraz uwolni społeczną energię regionu, pozwoli zaktywizować osoby do tej pory bierne społecznie.

ROLA SAMORZĄDU: realizator.

Projekt 6: Ekozofia niepełnosprawnych

Projekt stanowi alternatywną drogę rozwoju dla współczesnej cywilizacji, coraz bardziej oddalonej od natury. Działania zakładają zrównoważony rozwój w budownictwie, edukacji społecznej, ochronie dóbr kultury. Stanowią wzorcowy system wsparcia osób niepełnosprawnych w edukacji i rehabilitacji, dla poprawy ich warunków życia oraz statusu społecznego.

ROLA SAMORZĄDU: wspieranie i promowanie.

Projekt 7: Mini granty dla innowacji społecznych

Projekt daje możliwość dofinansowania pomysłów ukierunkowanych na społeczną zmianę i sprawdzenie skuteczności różnych modeli interwencji. Oznacza to praktyczne wsparcie nawet mikroprojektów w różnych środowiskach, zgłaszanych także przez grupy nieformalne. Granty mogą obejmować m.in.: dotacje na sprzęt, który jest niezbędny do wykonywania działalności społecznej oraz wzmocnienie kapitału ludzkiego i zaplecza infrastrukturalnego, co umożliwi małym organizacjom realizację działań, których nie mogą obecnie wykonywać, z powodu braku drobnego wyposażenia.

ROLA SAMORZĄDU: realizator.

Projekt 8: Centrum Analiz Rozwoju Województwa

Działania Centrum, jako struktury sieciowej, obejmować mają gromadzenie i analizy danych społeczno-gospodarczych, identyfikację zapotrzebowania na prace badawcze i analizy samorządów i innych instytucji. Celem rozwoju projektu jest efektywna współpraca

pomiędzy samorządem województwa a uczelniami wyższymi i innymi instytucjami zbierającymi dane społeczno-gospodarcze. Projekt zakłada również wykorzystanie potencjału intelektualnego oraz wprowadzenie myśli technologicznej i intelektualnej do praktyki (rządzenie oparte o dowody).

ROLA SAMORZĄDU: realizator.

Projekt 9: Budżet obywatelski

Budżet obywatelski pozwoli mieszkańcom regionu decydować o tym, na co przeznaczyć część środków własnych budżetu województwa śląskiego. Mieszkańcy mogą nie tylko wybierać zadania, które mają być zrealizowane, ale sami proponować nowe inicjatywy. Budżet partycypacyjny pozwala kształtować najbliższe otoczenie zgodnie z wolą i faktycznymi potrzebami mieszkańców. Czynny udział mieszkańców zapewnia wpływ społeczeństwa na ustalanie celów i priorytetów rozwoju w różnych obszarach działalności województwa.

ROLA SAMORZĄDU: realizator.

5. OBSZAR TEMATYCZNY: METROPOLIZACJA AGLOMERACJI GÓRNOŚLĄSKIEJ W POWIĄZANIU Z POZOSTAŁYMI AGLOMERACJAMI WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

*Kierunek działania: **Tworzenie i rozwój metropolitalnych stref kultury, nauki i biznesu***

Wykreowanie nowoczesnego, konkurencyjnego regionu w znacznej mierze jest zależne od siły i dynamiki procesów metropolizacji i rozwoju obszarów aglomeracji miejskich w województwie. Wsparcie tych procesów wymagać będzie rozwoju infrastruktury naukowej wraz ze stworzeniem w przestrzeniach miast, dzielnic i obszarów kreatywnych, w których koncentrować się będą instytucje związane ze szkolnictwem wyższym, nauką i kulturą. Dostępne strefy kultury obejmujące infrastrukturę materialną i technologiczną oraz wnętrze i otoczenie obiektów kultury powinny stanowić centralne miejsce w przestrzeni aglomeracyjnej. Pozwoli to nie tylko na tworzenie, ale przede wszystkim na udostępnianie i odbiór dzieł, produktów i wydarzeń kulturalnych. Ważnym elementem rozwoju metropolitalnego będzie tworzenie stref aktywności gospodarczej oraz centrów logistycznych. Obszary te powinny stać się atrakcyjną przestrzenią przyciągającą inwestorów działających w sferze usług transportowych, cargo, logistycznych oraz w produkcji, głównie opartej na nowoczesnych i innowacyjnych produktach.

*Kierunek działania: **Rozwój systemu transportu metropolitalnego***

Gęsta sieć osadnicza województwa oraz dynamiczne procesy gospodarcze wymagają podjęcia koordynacji i wsparcia działań w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej, w tym transportowej podnoszącej konkurencyjność obszarów aglomeracji miejskich, a co za tym idzie całego regionu. Należy zatem dążyć do udroźnienia wewnątrzaglomeracyjnej sieci transportowej oraz poprawy jakości i konkurencyjności transportu publicznego. Konieczny będzie dalszy rozwój międzynarodowego portu lotniczego oraz połączeń drogowych o charakterze międzynarodowym, włączających region w sieć powiązań europejskich korytarzy transportowych. Ważnym elementem infrastruktury wymagającym wsparcia jest również transport kolejowy, szczególnie związany z poprawą dostępności MPL „Katowice” w Pyrzowicach, powiązaniami międzyregionalnymi i międzynarodowymi.

Kierunek działania: Wspieranie rozwoju usług metropolitalnych

Aglomeracje jako skupiska, gdzie zogniskowane są miejsca aktywności życiowej, aktywności zawodowej i biznesowej oraz miejsca spędzania czasu wolnego i uczestnictwa w kulturze, powinny zmierzać w kierunku zapewnienia kompleksowych usług gwarantujących wysoką jakość życia mieszkańców. Wsparcie w ramach kierunku będzie zatem związane z rozwojem centrów świadczenia specjalistycznych usług medycznych o wysokim stopniu konkurencyjności, stanowiących wyspecjalizowaną ofertę regionu, opartą o silne ośrodki usług medycznych i związany z nim sektor technologii medycznych, współpracujący z działającymi tu placówkami naukowymi i naukowo-badawczymi. Istotnym wymiarem metropolizacji będzie również wzmacnianie wizerunku regionu jako miejsca organizacji dużych imprez i wydarzeń o znaczeniu krajowym i europejskim, w tym targów, kongresów i wydarzeń kulturalnych. Specyficznym obszarem metropolitalnych usług publicznych, ze względu na stopień urbanizacji oraz organizację przestrzenną regionu, jest stworzenie efektywnego i bezpiecznego systemu zaopatrzenia w wodę.

PROJEKTY INICJALNE:

Projekt 1: Utworzenie Centrum Przemysłów Kreatywnych i Innowacji

Istotą przedsięwzięcia jest horyzontalne wsparcie działań innowacyjnych w regionie poprzez wyposażenie podmiotów sektora prywatnego i publicznego w kompetencje związane z projektowaniem (szeroko rozumianym designem), co ma na celu podniesienie jakości usług publicznych i prywatnych, a także wprowadzenia lepszych i bardziej innowacyjnych produktów. Projekt zakłada adaptację przestrzeni postindustrialnej na terenie Muzeum Śląskiego na przestrzeń niezbędną do prowadzenia działań w zakresie projektowania produktów i usług w przedsiębiorstwach, tzw. Design Lab (w skład którego wchodzić będzie centrum projektowania cyfrowego 3D, prototypownia, drukarnia cyfrowa i przestrzeń do kreowania usług, biurowe przestrzenie co-workingu) w szczególności dla start-upów i małych przedsiębiorstw. Przestrzeń ta stanie się polem eksperymentów projektantów, naukowców, dając im narzędzia do testowania i wdrażania innowacji w regionie. Design wspiera rozwój sektora kreatywnego, który jest istotny z punktu widzenia konkurencyjności regionu. W ramach projektu przewidziane zostały również działania integrujące instytucje naukowe, biznesowe wokół projektów biznesowych opartych na innowacjach. Natomiast uczestnictwo przedstawicieli sektora publicznego w kreowaniu wysokiej jakości usług publicznych z wykorzystaniem metody design thinking pozwoli na wyspecjalizowanie się tej jednostki jako lidera działań tego typu w Polsce. Projekt jest uzupełniany dotychczasowymi działaniami w zakresie designu prowadzonymi przez Zamek Cieszyn.

REALIZATOR: Samorząd Województwa we współpracy z Zamkiem Cieszyn, uczelniami, instytucjami otoczenia biznesu.

Projekt 2: Dzielnice Akademickie

Wzmocnienie funkcji akademickiej poprzez integrację różnych funkcji (mieszkalnych, usługowych, biznesowych i kulturalnych) w dzielnicach akademickich przełoży się na wzmocnienie potencjału edukacyjnego województwa śląskiego, zwiększenie liczby studentów, przeciwdziałanie zjawisku wyludniania się miast, a także na intensyfikację życia studenckiego i kulturalnego studentów i mieszkańców, co zwiększy atrakcyjność i konkurencyjność uczelni wyższych z województwa śląskiego.

KOORDYNATOR/ REALIZATOR: uczelnie i instytuty badawcze z terenu województwa

śląskiego, jednostki samorządu terytorialnego.

Projekt 3: Śląskie Centrum Nauki

Projekt przewiduje realizację działań od sfery projektowej po stworzenie obiektów edukacyjnych o charakterze otwartym, umożliwiających upowszechnienie wśród mieszkańców wiedzy w dziedzinie nauk technicznych i przyrodniczych. Centrum ma stać się największym i wiodącym w regionie i jednym z większych w kraju interaktywnym centrum edukacji naukowej.

KOORDYNATOR/ REALIZATOR: Samorząd Województwa, uczelnie z terenu województwa śląskiego, jednostki samorządu terytorialnego.

Projekt 4: Akademia Śląska

W ramach Związku Uczelni Śląskich łatwiejsze będą działania badawczo-rozwojowe: tworzenie konsorcjów, wspólnych centrów badawczych i laboratoriów. Dzięki skoordynowaniu działań uczestników Związku i połączeniu ich potencjałów naukowych łatwiejsze będzie również pozyskiwanie grantów badawczych. Współpracujące szkoły wyższe poszerzą ofertę dla studentów, wymieniając się informacjami o kadrze naukowej i bazie dydaktycznej oraz prowadząc wspólne kursy i szkolenia.

KOORDYNATOR/ REALIZATOR: uczelnie i instytuty badawcze z terenu województwa śląskiego, Związek Uczelni Śląskich.

Projekt 5: Metropolitarny transport drogowy

Powołanie dla całej metropolii jednego podmiotu zarządzającego wszystkimi gałęziami transportu publicznego (system koordynacji rozbudowy infrastruktury i zarządzania ruchem, harmonizacja taryf i linii, integracja gałęzi). Celem projektu jest udrożnienie przepływu ludności, obniżenie kosztów transportowych, harmonizacja potrzeb rozbudowy infrastruktury oraz podniesienie jakości życia. W ramach projektu przewidziano również następujące działania: Budowa obwodnicy autostradowej Metropolii Górnośląskiej (A4") oraz przedsięwzięcia wynikające z mandatu:

- budowa Drogowej Trasy Średnicowej (Katowice – Dąbrowa Górnicza/Jaworzno),
- budowa drogi łączącej S1 w Sosnowcu z Euroterminalem i DK 94 w Sławkowie,
- budowa połączenia autostrady A1 i A4 – etap 1, zmiana przebiegu drogi krajowej nr 79 na terenie miast Katowice, Chorzów, Bytom od węzła z ul. Katowicką do Alej Jana Pawła II,
- budowa drogi ekspresowej S11,
- budowa autostrady A1 Tuszyn – Pyrzowice,
- budowa drogi ekspresowej S1 Pyrzowice – Bielsko-Biała.

REALIZATOR: Samorzady lokalne, GDDKiA.

Projekt 6: Metropolitarny Transport Szynowy

Projekt zakłada stworzenie możliwości szybkiego, niezależnego od transportu samochodowego poruszania się po obszarach metropolii oraz aktywizację nowych obszarów miast. Zapewnienie szybkiego transportu powinno być dostosowane do potrzeb mieszkańców: miejsca łatwo dostępne, w powiązaniu z istniejącą siecią tramwajową i autobusową. Celem projektu jest również połączenie głównych ośrodków miejskich, stworzenie centrów przesiadkowych w miastach oraz w okolicy innych generatorów ruchu (np. Port Lotniczy, duże zakłady, Fiat w Tychach itp.). W ramach projektu przewidziano następujące działania: bezpośrednie połączenie kolejowe Katowice Centrum – Lotnisko

Pyrzowice, budowa kolei dużych prędkości (korytarz Warszawa – Katowice – Ostrawa), rozbudowa CMK poprawiającej prędkość połączenia między Katowicami a Krakowem oraz przedsięwzięcia wynikające z mandatu: Rewitalizacja i odbudowa częściowo nieczynnej linii kolejowej nr 182 (Tarnowskie Góry – Zawiercie).

REALIZATOR: PKP PLK.

Projekt 7: Rozbudowa Międzynarodowego Portu Lotniczego „Katowice” w Pyrzowicach oraz terenów inwestycyjnych w strefie okołolotniskowej

Projekt zakłada realizację przedsięwzięć inwestycyjnych z zakresu zwiększenia przepustowości, strefy operacyjnej, strefy terminalowej oraz zaplecza technicznego. Ponadto realizacja projektu przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa transportu lotniczego w MLP Katowice. W ramach projektu planuje się między innymi utworzenie stref aktywności gospodarczej i Podstrefy KSSE w sąsiedztwie portu lotniczego oraz rozwój portu lotniczego w zakresie projektu Cargo City na lotnisku.

KOORDYNATOR/ REALIZATOR: Samorząd Województwa.

REALIZATOR: Górnośląskie Towarzystwo Lotnicze SA, KSSE, samorządy lokalne.

Projekt 8: Wspieranie centrów wysokospecjalistycznych i specjalistycznych usług medycznych i ochrony zdrowia

Projekt będzie polegał na podniesieniu jakości świadczonych usług w placówkach ochrony zdrowia zarządzanych między innymi przez Samorząd Województwa. Działania obejmować będą w głównej mierze unowocześnienie aparatury medycznej (systemów informatycznych obsługi pacjentów, nowych technologii leczenia, w tym telemedycznych).

KOORDYNATOR: Samorząd Województwa.

REALIZATOR: organy założycielskie.

Projekt 9: Regionalny System Zaopatrzenia w wodę

Projekt będzie polegał na koordynacji działań samorządów lokalnych w zakresie rozbudowy i unowocześnienia systemu zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

KOORDYNATOR: Samorząd Województwa.

REALIZATOR: GPW, samorządy lokalne.

Projekt 10: Rozwój przemysłu spotkań i wydarzeń

W ramach projektu przewidziano wsparcie przemysłu eventów, turystyki biznesowej, poprzez wsparcie organizacyjne i finansowe wydarzeń tworzących wybrane specjalizacje (np. EKG, 4 DesignDays, Health Challenges Congres, Kongres MŚP). Ponadto projekt obejmuje koordynację kalendarzy wydarzeń, wspólną promocję oferty spotkań i wydarzeń, sprzedaż i organizację wspólnych projektów MCK-u, NOSPR-u, Muzeum Śląskiego, Stadionu Śląskiego, Uniwersytetu Śląskiego Wydziału Artystycznego w Cieszynie oraz Akademii Sztuk Pięknych i uczelni wyższych z województwa śląskiego oraz innych instytucji.

KOORDYNATOR: Samorząd Województwa.

REALIZATOR: samorząd gospodarczy, przedsiębiorstwa, instytucje kultury, uczelnie.

PROJEKTY SPOŁECZNE:

Projekt 11: Metropolitalny Think Thank i systemowe planowanie rozwoju

Celem projektu jest koordynacja polityk lokalnych i regionalnych w wymiarze

metropolitalnym oraz usprawnienie zarządzania przestrzenią metropolitalną pod kątem poprawy jakości życia i konkurencyjności regionu. Kreowanie innowacyjnych rozwiązań adresowanych do zarządzających metropolią jest możliwe dzięki zbieraniu i przetwarzaniu danych, monitorowaniu zjawisk, trendów oraz tworzonych na tej podstawie analiz, raportów i scenariuszy. Projekt przewiduje stworzenie zintegrowanego systemu planowania społecznego, gospodarczego i przestrzennego wraz z utworzeniem baz i zbiorów informacji o stanie i antycypowanych kierunkach zmian. Działania w ramach projektu zostaną skoncentrowane m.in. na: stworzeniu studium zielonej infrastruktury, standardów urbanizacji, wdrożeniu mapowania potencjalnych i istniejących zasobów, przestrzennej integracji sieci obszarów otwartych. Ponadto zostaną podjęte działania związane z rozbudową narzędzi służących waloryzacji obszarów o dużej koncentracji zdegradowanej zabudowy. Opracowany zostanie system waloryzacji terenów pod kątem ich potencjału dla realizacji różnych funkcji, dzięki czemu możliwa będzie optymalizacja działań poprzez koncentrację dostępnych środków finansowych na terenach o największej skali degradacji. Kolejnym elementem projektu będzie stworzenie systemu ostrzegania o skutkach eksploatacji górniczej. Projekt zakłada stworzenie systemu umożliwiającego wykorzystanie i kontrolę istniejących danych numerycznych do prognozowania deformacji terenu górniczego. Zgromadzoną bazę danych można będzie wykorzystać m.in.: do obliczania parametrów deformacji terenu powstałych w wyniku eksploatacji górniczej.
ROLA SAMORZĄDU: realizator.

Projekt 12: Regionalna edukacja dotycząca kształtowania przestrzeni i krajobrazu

Projekt będzie skierowany do szkół z terenu województwa śląskiego, a jego celem jest edukacja uczniów w zakresie estetyki przestrzennej, ochrony krajobrazu, zagospodarowania przestrzennego i jego wpływu na jakość życia. Obecnie degradacja przestrzeni i krajobrazu na terenie metropolii jest bardzo duża i będzie wymagała wieloletnich działań rewitalizacyjnych. Z tego względu bardzo ważne jest edukowanie młodego pokolenia i kształtowanie właściwych postaw w tym zakresie.

ROLA SAMORZĄDU: wspieranie i promowanie.

Projekt 13: Metropolia bez niskiej emisji

W ramach projektu zakłada się przygotowanie spójnego i kompleksowego programu ograniczania niskiej emisji oraz wspierania gospodarki niskoemisyjnej. W ramach systemowo podejmowanych działań należy stworzyć specjalny fundusz wspierający te działania oraz działania edukacyjne. Projekt będzie obejmować również rozwiązania z zakresu energetyki prosumenckiej oraz wpływał na upowszechnienie stosowania w transporcie publicznym i prywatnym, pojazdów elektrycznych lub stosujących ograniczające negatywny wpływ transportu na środowisko paliwa (np. darmowy parking, stacje doładowania).

ROLA SAMORZĄDU: wspieranie i promowanie.

6. OBSZAR TEMATYCZNY: RÓŻNORODNOŚĆ I BOGACTWO KULTUROWE

*Kierunek działania: **Wzrost kompetencji potrzebnych do uczestnictwa w kulturze, efektywnego zarządzania kulturą i twórczości artystycznej w warunkach gospodarki rynkowej***

W ramach kierunku przewidziano wypełnienie luki związanej z edukacją kulturalną. Chodzi tu zarówno o edukowanie odbiorców (zwłaszcza dzieci), jak i inwestowanie w rozwijanie osób, liderów już działających w obszarze kultury. Istotne jest ciągle podnoszenie i poszerzanie kompetencji pracowników kultury – również w kierunku ich gotowości do wspierania innych obszarów – np. edukacji, pomocy społecznej, gospodarki.

Kierunek działania: Upowszechnianie i zachowanie dziedzictwa kulturowego regionu (materialnego i niematerialnego) oraz jego efektywniejsze wykorzystanie do celów turystycznych

Działania w ramach kierunku z jednej strony mają na celu zacieśnianie współpracy między instytucjami i ludźmi działającymi w obszarze kultury w celu poszerzania kompetencji i wymiany doświadczeń, z drugiej natomiast dotyczą zbierania w jednym miejscu informacji o działaniach kulturalnych, aby lepiej docierać do odbiorców i ułatwić im dotarcie do informacji oraz samych instytucji. W ramach kierunku realizowane będą działania zmierzające m.in. do opracowania spójnej identyfikacji wizualnej i sieci drogowskazów, które ułatwią dotarcie do instytucji działających w tym obszarze, jak i stworzenie wspólnej karty, która byłaby połączeniem biletów wstępu do muzeów i innych miejsc oraz biletów komunikacji miejskiej. Kolejnym elementem sieciowania wiedzy będzie rozwijanie regionalnej platformy internetowej, która zbierałaby informacje o wszystkich wydarzeniach kulturalnych w regionie (baza danych o ludziach, miejscach i przedsięwzięciach).

Kierunek działania: Tworzenie lepszych warunków dla rozwoju środowisk twórczych i wykorzystywania ich twórczości

W ramach kierunku wsparci zostaną m.in. twórcy niezależni. Kierunek zakłada tworzenie przestrzeni do „wymykania się” ustalonym regułom, ustanowionym instytucjom, również krytyczne myślenie – łączenie elementów na nowe sposoby, kwestionowanie porządku. Buduje spójność kulturową całego regionu i czyni region wyróżniającym się, pod względem wielokulturowości. Promocja kultury poza granicami regionu i kraju poprzez prezentację różnych dziedzin sztuki oraz współpraca międzynarodowa w tym zakresie pozwoli na dostęp do kultury w regionie na światowym poziomie.

PROJEKTY SPOŁECZNE:

Projekt 1: Festiwal miast województwa śląskiego: Tu pasuję

Stworzenie produktu kulturalnego dla całego województwa śląskiego. Celem projektu jest wzajemna promocja atrakcji turystycznych i kulturalnych, realizowanych wspólnie poprzez samorządy województwa, powiatów i gmin.

ROLA SAMORZĄDU: wspieranie i promowanie.

Projekt 2: Studia kosmopolityczne

Projekt kładzie nacisk na tworzenie elastycznego curriculum, wychodzenie z uczeniem poza standardowe instytucje edukacyjne oraz szukanie formuły uczenia lokalnych liderów społecznych/kultury w sposób elastyczny i reaktywny wobec ich specyficznych potrzeb.

ROLA SAMORZĄDU: realizator.

Projekt 3: Beskidzki obszar kulturowy

Objęcie ochroną i promowanie dziedzictwa kulturowego Beskidów. Celem projektu jest

upowszechnianie i zachowanie dziedzictwa kulturowego regionu, w szczególności pomoc dla zespołów regionalnych, folkowych i twórców rękodzieła oraz dofinansowanie imprez folklorystycznych.

ROLA SAMORZĄDU: wspieranie i promowanie.

Projekt 4: Dobrze oznakowanie obiektów kultury

Celem projektu jest integracja systemu identyfikacji obiektów kultury województwa śląskiego. Dobrze oznakowane drogi dojazdowe, w powiązaniu z dopasowaną bazą gastronomiczno-hotelową zwiększą dostępność i atrakcyjność obiektów kultury, co wpłynie na wzmocnienie potencjału turystycznego regionu. System oznakowania powinien być koncepcyjnie i graficznie zestandaryzowany, aby w pełni przyczynić się do identyfikacji obiektów kultury.

ROLA SAMORZĄDU: realizator.

Projekt 5: Modyfikacja i promocja platformy Silesia Kultura

Celem projektu jest modyfikacja platformy Silesia Kultura, która stanie się centralną bazą danych o życiu kulturalnym regionu. Zebranie w jednym miejscu (stworzenie jednej wyszukiwarki) działań kulturalnych, turystycznych, ma pozwolić na zlokalizowanie całości wydarzeń z obszaru kultury. Portal powinien obejmować: kalendarz wydarzeń, bazę miejsc kultury oraz bazę artystów i bazę liderów lokalnych.

ROLA SAMORZĄDU: realizator.

Projekt 6: System małych grantów dla projektów w obszarze kultury

Stały system wsparcia dla NGO-sów, osób fizycznych oraz firm działających w obszarze kultury na projekty angażujące i aktywizujące społeczność lokalną. Istotą projektu jest skupienie się na przejrzystej procedurze, rozwojowy model (bardzo proste procedury na pierwszym poziomie, potem szansa na większą dotację – z warunkiem wkładu własnego). Celem projektu jest wypracowanie modelu finansowania stałych działań kulturalnych realizowanych zarówno przez instytucje jak i grupy nieformalne.

ROLA SAMORZĄDU: realizator.

Projekt 7: Welcome Card

Jedna karta wstępu, prezentująca ofertę (wielojęzyczną) dla turystów i gości odwiedzających województwo śląskie. Celem projektu jest ułatwienie dostępu do szerokiej oferty, tak by pobudzić migrację między miejscami oferującymi „kulturę” oraz by goście wyjeżdżali z poczuciem świadomości, czym jest śląskie. Dodatkowym efektem projektu będzie stworzenie systemu koordynacji dostępu do regionalnych instytucji kultury i promocji ich oferty.

ROLA SAMORZĄDU: wspieranie i promowanie.

Projekt 8: 12/12 (dwanaście godzin/dwanaście miesięcy): 12 godzin z kulturą/sztuką dla każdego dziecka

Pozasystemowa edukacja nastawiona na kreowanie i pobudzanie potrzeb uczestnictwa w kulturze. Projekt odpowiada na niewystarczający zakres edukacji muzycznej i plastycznej w systemie edukacji oraz ma na celu dotarcie do szerokiego i zróżnicowanego grona odbiorców.

ROLA SAMORZĄDU: realizator.

IV. Zarządzanie procesami rozwoju wewnętrznego województwa

Kontynuacja prac nad Programem „Kierunek Śląskie 3.0” wymaga w szczególności współpracy ukierunkowanej na przygotowanie szczegółowego zakresu poszczególnych projektów leżących w gestii samorządu województwa. Jednocześnie należy dostosować i wykreować odpowiednie struktury organizacyjne i zadaniowe zarządzania projektami i programem. Zakłada się budowanie szerokiego partnerstwa na rzecz realizacji wskazanych i poszukiwania nowych prorozwojowych projektów.

V. Proces dialogu społecznego w ramach inicjatywy „Kierunek Śląskie 3.0”

Na proces współtworzenia Programu składały się etapy:

- Etap otwarcia dialogu, którego wynikiem było opracowanie Inicjatywy strategicznej w postaci Programu „Kierunek Śląskie 3.0” wraz z projektami inicjalnymi Samorządu Województwa, środowisk gospodarczych, naukowych i biznesowych;
- Etap dialogu, w ramach którego prowadzona była dyskusja z mieszkańcami regionu w zakresie nowych perspektyw rozwojowych województwa, której wynikiem jest włączenie nowych pomysłów, inicjatyw, przedsięwzięć i projektów w postaci projektów społecznych do finalnej wersji Programu „Kierunek Śląskie 3.0”.